

MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ

EFŚ

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

322[03]/SP/MEN/2007.11.06

MODUŁOWY PROGRAM NAUCZANIA

HIGIENISTKA STOMATOLOGICZNA 322[03]

Zatwierdzam
WZ/MEN/2007.11.06
MINISTRA
PODSEKRETAARZ STANU
Minister Edukacji Narodowej
Stanisław Stawiński

Warszawa 2007

Autorzy:

mgr Teresa Kamińska

mgr Anna Pustelniak-Kapica

lek. stom. Anna Wiktorek-Guzek

Recenzenci:

dr n. med. Małgorzata Figurska

prof. dr hab. Stanisław Suliborski

Opracowanie redakcyjne:

mgr inż. Marek Rudziński

Korekta merytoryczna:

mgr Małgorzata Cencelewicz

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie	6
1. Opis pracy w zawodzie	6
2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego	7
II. Plany nauczania	14
III. Moduły kształcenia w zawodzie	15
1. Podstawy zawodu	15
Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	19
Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	22
Analizowanie budowy, fizjologii i patofizjologii narządu żucia	25
Udzielanie pierwszej pomocy	29
Stosowanie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	32
2. Badania stomatologiczne	36
Prowadzenie wywiadu chorobowego	39
Wykonywanie badań jamy ustnej	42
Opracowywanie planu profilaktyczno-leczniczego	45
Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	49
3. Profilaktyka i leczenie chorób narządu żucia	53
Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	58
Prowadzenie dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym	63
Zapobieganie próchnicy zębów	68
Zapobieganie chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia	73
Wykonywanie podstawowych zabiegów profilaktyczno-leczniczych	77
4. Edukacja zdrowotna	82
Planowanie i organizowanie stomatologicznej działalności edukacyjnej	85
Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla kobiet w ciąży i karmiących	90
Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla dzieci i młodzieży	95
Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla osób dorosłych i w podeszłym wieku	100

5. Praktyka zawodowa	105
Wykonywanie profilaktycznych i leczniczych zabiegów stomatologicznych	107
Prowadzenie edukacji prozdrowotnej	111

Wprowadzenie

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie absolwenta do skutecznego wykonywania zadań zawodowych w warunkach gospodarki rynkowej. Wymaga to dobrego przygotowania ogólnego, opanowania podstawowej wiedzy i umiejętności oraz prezentowania właściwych postaw zawodowych. Absolwent szkoły powinien charakteryzować się otwartością, komunikatywnością, wyobraźnią oraz zdolnością do ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji, a także umiejętnością oceny swoich możliwości. Realizacja programu nauczania o modułowym układzie treści kształcenia ułatwia osiągnięcie tych zamierzeń.

Kształcenie zawodowe z wykorzystaniem podejścia modułowego, poprzez powiązanie celów i materiału nauczania z procesem pracy i zadaniami zawodowymi umożliwia:

- przygotowanie ucznia do wykonywania typowych zadań zawodowych na stanowiskach pracy,
- integrację treści nauczania z różnych dyscyplin wiedzy,
- stymulowanie aktywności intelektualnej i merytorycznej ucznia pozwalającej na indywidualizację procesu nauczania.

Kształcenie modułowe charakteryzuje się tym, że:

- preferowane są aktywizujące metody nauczania, które wyzwalają aktywność, kreatywność, zdolność do samooceny uczącego się oraz zmieniają rolę nauczyciela w kierunku doradcy, partnera, projektanta, organizatora i ewaluatora procesu dydaktycznego,
- proces nauczania i uczenia się ukierunkowany jest na osiągnięcie konkretnych, wyznaczonych rezultatów w formie ukształtowanych umiejętności intelektualnych i praktycznych, które umożliwiają wykonywanie określonego zakresu pracy w zawodzie,
- wykorzystywana jest w szerokim zakresie zasada transferu wiedzy i umiejętności, uzyskana we wcześniejszych etapach nauki,
- program nauczania posiada elastyczną strukturę, a znajdujące się w nim moduły i jednostki można aktualizować, modyfikować, uzupełniać i wymieniać w zależności od potrzeb edukacyjnych.

Modułowy program nauczania dla zawodu składa się z modułów kształcenia w zawodzie i odpowiadającym im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie określonych kryteriów, umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw właściwych dla zawodu.

W strukturze programu wyróżnia się:

- założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie,
- plan nauczania,
- programy modułów i jednostek modułowych.

Moduł kształcenia w zawodzie zawiera: cele kształcenia, wykaz jednostek modułowych, schemat układu jednostek modułowych, literaturę.

Program jednostki modułowej zawiera: szczegółowe cele kształcenia, materiał nauczania, ćwiczenia, środki dydaktyczne, wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki, propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia.

Dydaktyczna mapa programu nauczania, zamieszczona w założeniach programowo-organizacyjnych kształcenia w zawodzie, przedstawia schemat powiązań między modułami i jednostkami modułowymi, która określa kolejność ich realizacji. Mapa ma ułatwić planowanie i organizację procesu dydaktycznego.

W programie przyjęto system kodowania modułów i jednostek modułowych, który zawiera następujące elementy:

- symbol cyfrowy zawodu, zgodnie z obowiązującą klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego,
- symbol literowy, oznaczający grupę modułów:
 - O – dla modułu ogólnozawodowego,
 - Z – dla modułów zawodowych,
- cyfra arabska dla kolejnej wyodrębnionej w module jednostki modułowej.

Przykładowy zapis kodowania modułu:

322[03].O1

322[03] – symbol cyfrowy zawodu: higienistka stomatologiczna,

O1 – pierwszy moduł ogólnozawodowy: Podstawy zawodu

Przykładowy zapis kodowania jednostki modułowej:

322[03].O1.O1

322[03] – symbol cyfrowy zawodu: higienistka stomatologiczna,

O1 – pierwszy moduł ogólnozawodowy: Podstawy zawodu

O1 – pierwsza jednostka modułowa wyodrębniona w module O1:
Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie

1. Opis pracy w zawodzie

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie higienistka stomatologiczna może podejmować pracę w:

- gabinetach dentystycznych publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w przedszkolach i szkołach.

Zadania zawodowe

- prowadzenie stomatologicznej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w różnych środowiskach,
- wykonywanie zabiegów profilaktyczno-leczniczych na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty,
- samodzielne wykonywanie badań diagnostycznych zaleconych przez lekarza dentystę,
- przygotowywanie gabinetu i organizowanie stanowiska pracy lekarza dentysty zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- wykonywanie czynności administracyjnych i prowadzenie dokumentacji związanej z funkcjonowaniem gabinetu dentystycznego,
- komunikowanie się z pacjentem,
- bieżąca konserwacja i obsługa urządzeń, aparatów oraz instrumentów dentystycznych.

Umiejętności zawodowe

W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent szkoły powinien umieć:

- rozróżniać budowę i czynności narządów oraz układów organizmu człowieka,
- opisywać budowę głowy, z uwzględnieniem narządu żucia,
- rozróżniać elementy narządu żucia, wyjaśniać ich czynności fizjologiczne oraz podstawowe zmiany patologiczne,
- określać rolę i zadania profilaktyki próchnicy zębów oraz profilaktyki periodontologicznej, ortodontycznej, stomatologicznej i onkologicznej,
- rozpoznawać podstawowe stany zagrożenia zdrowotnego występujące u pacjentów,
- udzielać pierwszej pomocy,
- prowadzić edukację prozdrowotną i promocję zdrowia w różnych środowiskach,
- korzystać z wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i socjologii w profilaktyce i kształtowaniu postaw prozdrowotnych,

- prowadzić działalność edukacyjną wśród dzieci i młodzieży w zakresie higieny stomatologicznej,
- samodzielnie wykonywać badania diagnostyczne zlecone przez lekarza dentystę oraz wyciski do modeli orientacyjnych,
- wykonywać zabiegi profilaktyczno-lecznicze na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty,
- czynnie asystować w zabiegach ortodontycznych,
- rozróżniać i stosować metody fizykoterapii stomatologicznej,
- prowadzić i wykonywać ćwiczenia ortodontyczne na zlecenie lekarza dentysty,
- rozróżniać i przygotowywać produkty lecznicze oraz materiały stomatologiczne,
- przechowywać oraz ewidencjonować produkty lecznicze i materiały stomatologiczne oraz przestrzegać terminów ich ważności,
- użytkować, przechowywać i konserwować urządzenia, aparaty oraz instrumenty stomatologiczne,
- przestrzegać zasad aseptyki i antyseptyki, w szczególności w sytuacji zwiększonego ryzyka epidemiologicznego (HIV, HBV, prątki gruźlicy),
- stosować obowiązujące zasady dezynfekcji i sterylizacji,
- prowadzić obowiązującą w gabinecie dentystycznym dokumentację medyczną oraz rozliczenia zużytych leków i materiałów stomatologicznych,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- komunikować się z pacjentami,
- współpracować z zespołem stomatologicznym,
- korzystać z różnych źródeł informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych,
- postępować zgodnie z zasadami etyki,
- stosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych,
- stosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej.

2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego

Proces kształcenia według modułowego programu nauczania dla zawodu higienistka stomatologiczna może być realizowany w dwuletniej szkole policealnej dla młodzieży i dorosłych w formie stacjonarnej.

Program nauczania obejmuje kształcenie ogólnozawodowe i zawodowe. Kształcenie ogólnozawodowe zapewnia orientację w zawodzie, umożliwia opanowanie podstawowych umiejętności z zakresu działalności usługowej oraz ułatwia ewentualną zmianę

zawodu. Kształcenie zawodowe ma na celu przygotowanie absolwenta szkoły do realizacji zadań na typowych dla zawodu stanowiskach pracy.

Treści programowe modułów i jednostek modułowych opracowano zgodnie z obowiązującą metodologią konstruowania modułowego programu nauczania. Moduły są podzielone na jednostki modułowe. Jednostki modułowe zawierają treści programowe stanowiące określoną całość. Realizacja celów kształcenia modułów i jednostek modułowych zapewnia opanowanie umiejętności, umożliwiających wykonywanie określonego zakresu pracy. Ogólne i szczegółowe cele kształcenia wynikają z podstawy programowej kształcenia w zawodzie higienistka stomatologiczna. Czynnikiem sprzyjającym nabywaniu umiejętności zawodowych jest wykonywanie ćwiczeń określonych w programach jednostek. Ich tematyka może być poszerzona przez nauczyciela realizującego program.

Modułowy program nauczania w zawodzie higienistka stomatologiczna zawiera pięć modułów: jeden ogólnozawodowy i cztery zawodowe.

W module ogólnozawodowym 322[03].O1 *Podstawy zawodu* wyodrębniono pięć jednostek modułowych, zawierających treści kształcenia dotyczące: przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, komunikacji międzyludzkiej, udzielania pierwszej pomocy, budowy, funkcji oraz patofizjologii narządu żucia, stosowania przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia.

Moduł 322[03].Z1 *Badania stomatologiczne* składa się z czterech jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące: prowadzenia wywiadu chorobowego, wykonywania badań jamy ustnej, opracowywania planu profilaktyczno-leczniczego, prowadzenia dokumentacji stomatologicznej.

Moduł 322[03].Z2 *Profilaktyka i leczenie chorób narządu żucia* składa się z pięciu jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące: organizacji pracy w gabinecie stomatologicznym, prowadzenia dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym, zapobiegania próchnicy zębów oraz chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia, wykonywania podstawowych zabiegów profilaktyczno-leczniczych.

Moduł 322[03].Z3 *Edukacja zdrowotna* składa się z czterech jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące z zakresu planowania i organizowania stomatologicznej działalności edukacyjnej oraz prowadzenia edukacji prozdrowotnej dla: kobiet w ciąży i karmiących, dzieci i młodzieży, osób dorosłych i w podeszłym wieku.

Moduł 322[3].Z4 *Praktyka zawodowa* składa się z dwóch jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące: wykonywania profilaktycznych i leczniczych zabiegów stomatologicznych oraz prowadzenia edukacji prozdrowotnej.

Wykaz modułów i jednostek modułowych

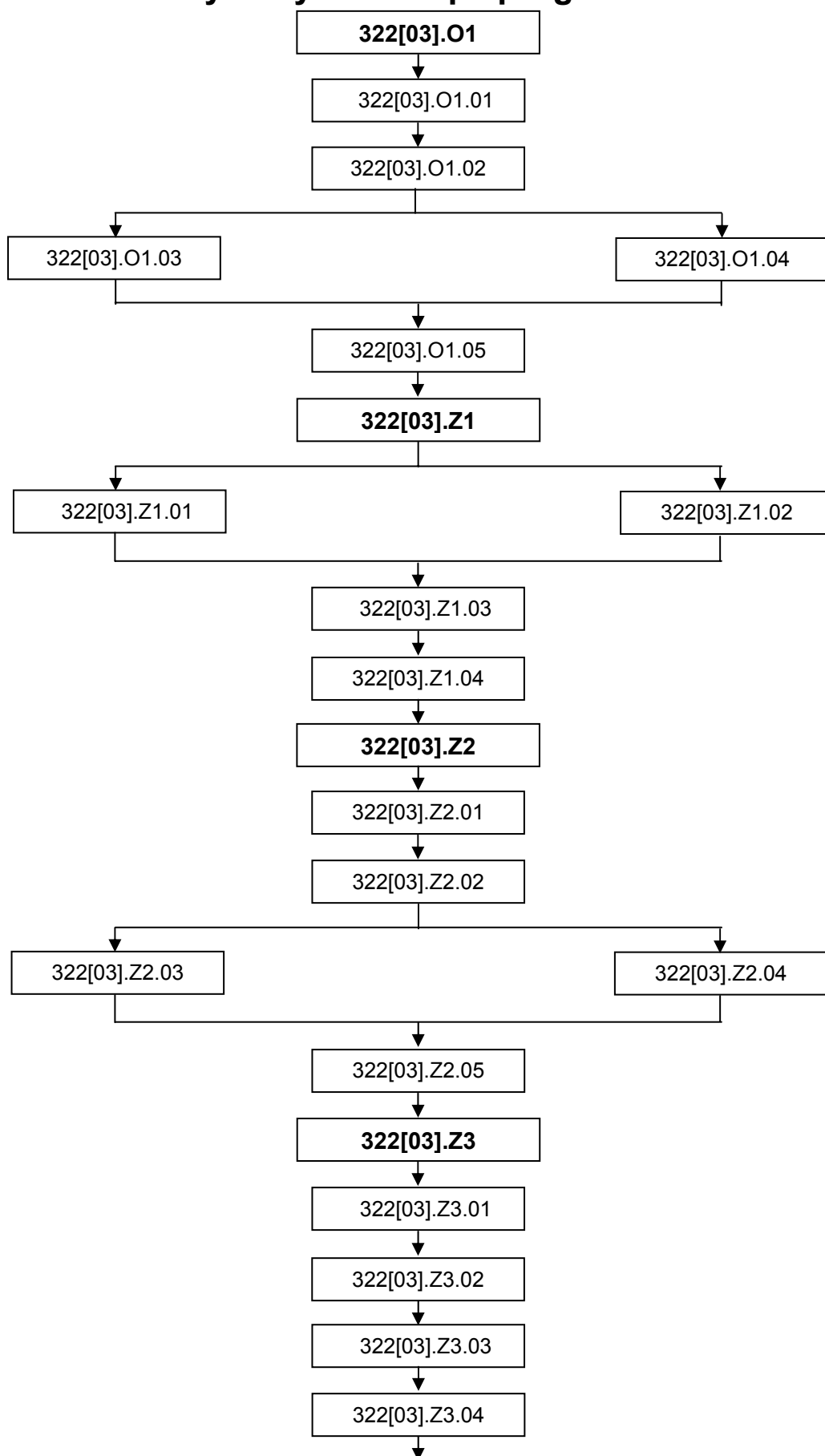
Symbol modułów i jednostek modułowych	Nazwa modułu i jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].O1	Podstawy zawodu	360
322[03].O1.01	Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	65
322[03].O1.02	Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	90
322[03].O1.03	Analizowanie budowy, fizjologii i patofizjologii narządu żucia	95
322[03].O1.04	Udzielanie pierwszej pomocy	60
322[03].O1.05	Stosowanie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	50
322[03].Z1	Badania stomatologiczne	396
322[03].Z1.01	Prowadzenie wywiadu chorobowego	80
322[03].Z1.02	Wykonywanie badań jamy ustnej	105
322[03].Z1.03	Opracowywanie planu profilaktyczno-leczniczego	116
322[03].Z1.04	Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	95
322[03].Z2	Profilaktyka i leczenie chorób narządu żucia	540
322[03].Z2.01	Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	115
322[03].Z2.02	Prowadzenie dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym	65
322[03].Z2.03	Zapobieganie próchnicy zębów	130
322[03].Z2.04	Zapobieganie chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia	115
322[03].Z2.05	Wykonywanie podstawowych zabiegów profilaktyczno-leczniczych	115

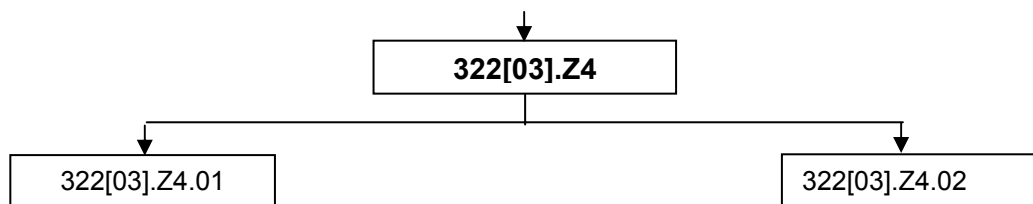
322[03].Z3	Edukacja zdrowotna	429
322[03].Z3.01	Planowanie i organizowanie stomatologicznej działalności edukacyjnej	112
322[03].Z3.02	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla kobiet w ciąży i karmiących	97
322[03].Z3.03	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla dzieci i młodzieży	100
322[03].Z3.04	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla osób dorosłych i w podeszłym wieku	120
322[03].Z4	Praktyka zawodowa	105
322[03].Z4.01	Wykonywanie profilaktycznych i leczniczych zabiegów stomatologicznych	55
322[03].Z4.02	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej	45
	Razem	1830

Orientacyjna liczba godzin na realizację programu dotyczy procesu kształcenia w dwuletniej szkole policealnej dla młodzieży.

Na podstawie wykazu modułów i jednostek modułowych oraz schematów układu jednostek modułowych sporządzono dydaktyczną mapę programu.

Dydaktyczna mapa programu

Dydaktyczną mapę modułowego programu nauczania stanowi schemat powiązań między modułami oraz jednostkami modułowymi. Określa on kolejność ich realizacji i ułatwia planowanie procesu dydaktycznego. Zmiana kolejności realizacji programów modułów lub jednostek modułowych powinna być poprzedzona szczegółową analizą dydaktycznej mapy programu nauczania oraz treści jednostek modułowych, przy zachowaniu korelacji treści kształcenia.

Orientacyjna liczba godzin przeznaczona na realizację poszczególnych modułów, podana w tabeli wykazu modułów i jednostek modułowych, może ulegać zmianie w zależności od stosowanych przez nauczyciela metod nauczania i środków dydaktycznych.

Nauczyciele realizujący program powinni być przygotowani do zintegrowanego nauczania teorii i praktyki. Niezbędne jest przygotowanie w zakresie metodologii kształcenia modułowego, aktywizujących metod nauczania, pomiaru dydaktycznego oraz opracowywania materiałów edukacyjnych.

Nauczyciel kierujący procesem nabywania umiejętności powinien:

- sterować procesem dydaktyczno-wychowawczym,
- udzielać pomocy w realizacji zadań,
- rozwijać zainteresowania zawodowe uczniów oraz wskazywać możliwości dalszego kształcenia,
- kształtować pożądane postawy uczniów, jak: rzetelność, odpowiedzialność, utrzymywanie porządku na stanowisku pracy, dbałość o racjonalne wykorzystywanie materiałów, poszanowanie pracy innych osób.

Podczas realizacji modułowego programu nauczania, w celu osiągnięcia założonych celów kształcenia, zaleca się stosowanie następujących metod nauczania: pokazu z instruktążem, pokazu z objaśnieniem, metody tekstu przewodniego, metody sytuacyjnej, dyskusji problemowej, samokształcenia kierowanego oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane jest organizowanie wycieczek dydaktycznych do poradni i gabinetów stomatologicznych, na wystawy produktów stomatologicznych oraz zapraszanie na zajęcia specjalistów w zakresie edukacji prozdrowotnej i przedstawicieli firm stomatologicznych. Należy zwracać uwagę na samokształcenie w oparciu o różne źródła informacji, jak: podręczniki, czasopisma specjalistyczne, materiały informacyjne firm stomatologicznych, poradniki. Stosowanie tych metod zapewnia

dominację procesu uczenia się nad procesem nauczania, co w naturalny sposób aktywizuje uczniów do pracy i przygotowuje do planowania działań oraz dokonywania samokontroli i samooceny. Treści kształcenia, aktualizowane na bieżąco, powinny uwzględniać współczesne techniki, materiały i sprzęt.

Zaleca się, aby zajęcia dydaktyczne odbywały się w grupie do 15 uczniów, w zespołach 5-6 osobowych oraz indywidualnie.

Z procesem dydaktycznym nierozzerwalnie związany jest proces sprawdzania i oceniania określenia kryteriów oceny, opracowania arkuszy obserwacji, arkuszy samooceny dla uczniów oraz arkuszy oceny postępów. Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów osiągnięć szkolnych. Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać podczas obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń oraz na podstawie efektów ich pracy. W tym celu zaleca się zastosowanie sprawdzianów praktycznych.

Szkoła realizująca kształcenie w zawodzie higienistka stomatologiczna, według modułowego programu nauczania, powinna posiadać odpowiednie warunki lokalowe oraz wyposażenie techniczne i dydaktyczne. Niezbędne jest zorganizowanie pomieszczeń dydaktycznych, jak:

- gabinety dentystyczne,
- pracownia edukacji zdrowotnej,
- pracownia ćwiczeń przedklinicznych,
- pracownia komputerowa.

Pomieszczenia powinny być wyposażone w nowoczesne urządzenia i sprzęt stosowany w stomatologii, umożliwiające realizację skorelowanych teoretyczno-praktycznych treści programowych.

Jeżeli szkoła nie może zapewnić realizacji programu nauczania w oparciu o własną bazę, powinna powierzyć kształcenie placówkom dysponującym dobrą bazą techniczną i dydaktyczną.

II. PLANY NAUCZANIA

PLAN NAUCZANIA

Szkoła policealna

Zawód: higienistka stomatologiczna 322[03]

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie

Lp.	Moduły kształcenia w zawodzie	Dla młodzieży	Dla dorosłych
		Liczba godzin tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania	Liczba godzin tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania
		Semestry I-IV	Semestry I-IV
			Forma stacjonarna
1.	Podstawy zawodu	10	7
2.	Badania stomatologiczne	11	8
3.	Profilaktyka i leczenie chorób narządu żucia	16	12
4.	Edukacja zdrowotna	13	10
Razem		50	37
Praktyka zawodowa: 3 tygodnie (w czwartym semestrze)			

III. Moduły kształcenia w zawodzie

Moduł 322[03].O1

Podstawy zawodu

1. Cele kształcenia

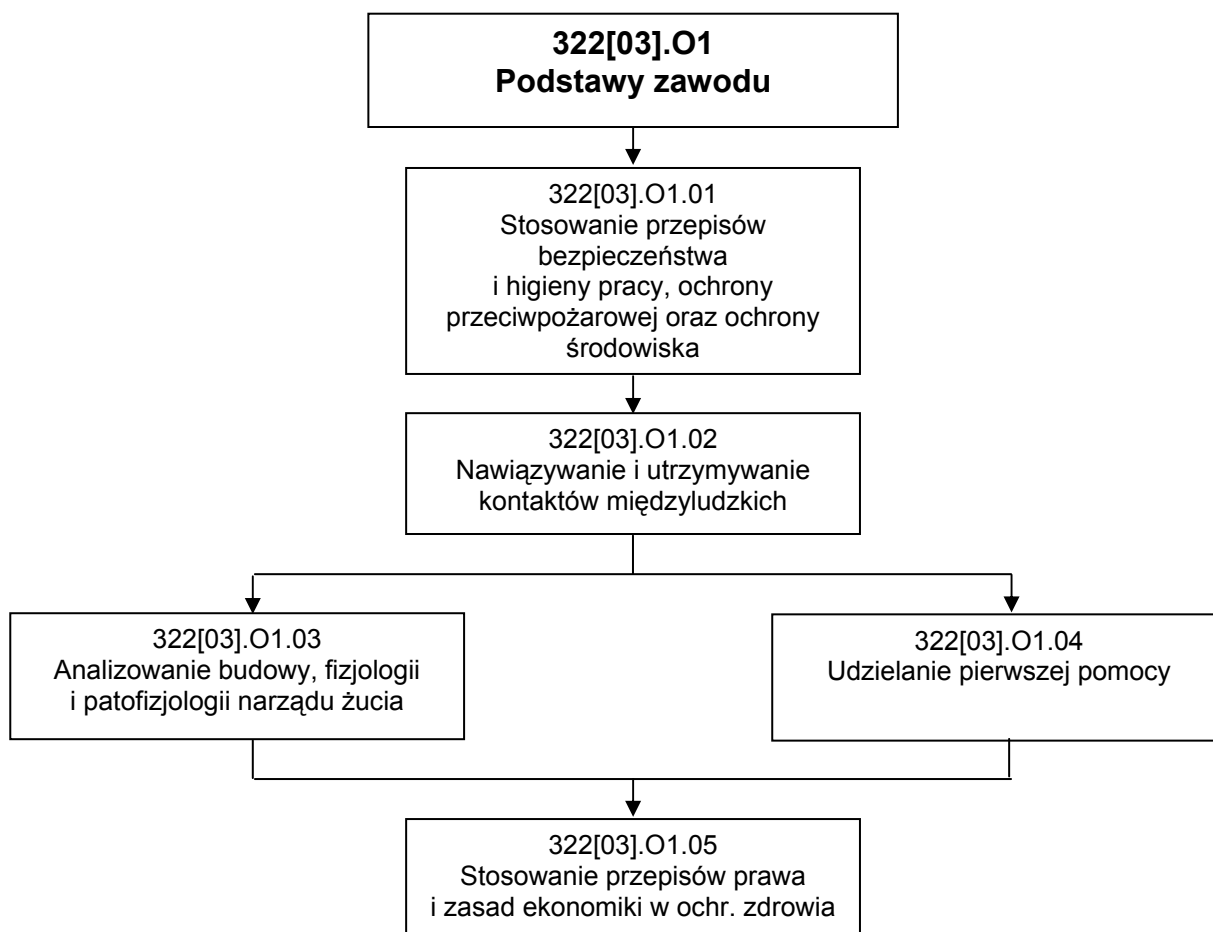
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- stosować przepisy prawa dotyczące praw i obowiązków pracownika oraz pracodawcy,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- określać wpływ czynników zewnętrznych na organizm ludzki,
- określać zasady zapobiegania zakażeniom wirusem HBV, HIV, prątkiem gruźlicy oraz innym chorobom zakaźnym,
- dobierać środki ochrony indywidualnej,
- stosować zasady aseptyki i antyseptyki,
- rozpoznawać potrzeby i oczekiwania pacjentów,
- komunikować się z pacjentami,
- współpracować z zespołem stomatologicznym,
- charakteryzować położenie, budowę oraz funkcje tkanek, narządów i układów organizmu człowieka,
- charakteryzować budowę, funkcję i topografię narządu żucia,
- określać stany anatomiczno-czynnościowe narządu żucia,
- charakteryzować stany patologiczne narządu żucia,
- charakteryzować stany utraty przytomności,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- wyjaśniać specyfikę rynku usług medycznych,
- wyjaśniać zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce,
- określać czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych,
- interpretować przepisy prawa dotyczące funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej,
- stosować przepisy prawa dotyczące działalności zawodowej,
- przestrzegać tajemnicy zawodowej i praw pacjenta.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].O1.01	Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	65
322[03].O1.02	Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	90
322[03].O1.03	Analizowanie budowy, fizjologii i patofizjologii narządu żucia	95
322[03].O1.04	Udzielanie pierwszej pomocy	60
322[03].O1.05	Stosowanie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	50
Razem		360

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Agryle M.: Psychologia stosunków międzyludzkich. PWN, Warszawa 1999
- Aleksandrowicz R.: Podstawy epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych. PZWL, Warszawa 1995
- Aleksandrowicz R.: Mały atlas anatomiczny. PZWL, Warszawa 2002
- Anusz Z.: Mikrobiologia i parazytologia lekarska. PZWL, Warszawa 1995
- Aronson E., Wilson T., Akert R.M.: Psychologia społeczna. Zysk i s-ka, Warszawa 1998
- Baranowicz W.: Wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz wzór instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla obiektów szkół. MEN, Warszawa 1997
- Benedykt M.: Kompendium małych przypadków w praktyce stomatologicznej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1994
- Bochenek A., Reicher M.: Anatomia człowieka. PZWL, Warszawa 2001
- Borczyk D., Matuszak G.: Rozmowa z pacjentem. AS Stomatologii Nr 1/2003
- Breczko A., Zamróz A., Oliwniak S.: Wstęp do nauk prawnych. Temida 2, Białystok 1996
- Buchfelder M., Buchfelder A.: Podręcznik pierwszej pomocy. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003
- Doliński D.: Psychologia wpływu społecznego. Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum, Wrocław 2000
- Dykcik W.: Pedagogika specjalna. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2001
- Feneis H.: Fizjologia patologiczna. PZWL, Warszawa 1983
- Garwin Ch., Scabury B.: Działania interpersonalne w pracy socjalnej. Fundacja Środkowoeuropejskie Centrum Ekonomii Działania Społecznego, Lublin 1997
- Gołąb B.K., Traczyk W.: Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL, Warszawa 1986
- Grosfeldowa O.: Fizjologia narządu żucia. PZWL, Warszawa 1981
- Guilbert J.-J.: Zarys pedagogiki medycznej. PZWL, Warszawa 1983
- Hamer H.: Rozwój umiejętności społecznych. VEDA, Warszawa 1999
- Hoffman B.: Surdopedagogika w teorii i praktyce. WSP TWP, Warszawa 2001
- Hohman A., Hielscher W.: Anatomia. Wydawnictwo Kwintesencja, Warszawa 1999
- Januszek H., Sikora J.: Podstawy socjologii. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2002
- Johnson D.W.: Umiejętności interpersonalne i samorealizacja. PTP SPP, Warszawa 1985
- Kołąkowski M.: Mikrobiologia. PZWL, Warszawa 1993

Latkowski B.: Otolaryngologia dla studentów medycyny i stomatologii. PZWL, Warszawa 1998

Łasiński W.: Anatomia głowy dla stomatologów. PZWL, Warszawa 1991

Mac S., Leowski J.: Bezpieczeństwo i higiena pracy. WSiP, Warszawa 1999

Meszaros J., Gajewska-Meszaros S.: Podstawy farmakologii. PZWL, Warszawa 1999

Pietrasiński Z.: Sztuka uczenia się. WP, Warszawa 1990

Sokołowska-Pituchowa J.: Anatomia człowieka. PZWL, Warszawa 1988

Stępczak K.: Ochrona i kształtowanie środowiska. WSiP, Warszawa 2001

Szlosek F. (red.): Badanie i dojrzewanie, rozwój. Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji, PIB, Radom-Warszawa 2005

Szuman-Dobska M., Dobski P.: Marketing usług medycznych. Infor, Warszawa 2000

Thomson P.: Sposoby komunikacji interpersonalnej. Zysk i s-ka, Poznań 1998

Turowski J.: Wielkie struktury społeczne. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2000

Volentin H.: Medycyna pracy. PZWL, Warszawa 1985

Zaremba M.L., Borowski J.: Mikrobiologia lekarska. PZWL, Warszawa 2001

Zjazzinn I.A.: Mistrzostwo pedagogiczne. Warszawa-Radom 2005

Zydło S.M., Hill J.A.: Podręcznik pierwszej pomocy: choroby i nagłe wypadki. Amber, Warszawa 1998

Czasopisma specjalistyczne: *Nowa stomatologia*, *Przegląd stomatologiczny*, *Zdrowie publiczne*

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[03].O1.01

Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się przepisami prawa dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- zastosować przepisy prawa dotyczące pracownika i pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- rozpoznać źródła i czynniki niebezpieczne w środowisku pracy,
- zapobiec zagrożeniom życia i zdrowia pracowników oraz pacjentów,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- dobrać metody i środki zapobiegania czynnikom szkodliwym,
- zastosować podstawowe zasady higieny i fizjologii pracy oraz wymagania ergonomii,
- określić zasady normowania czasu pracy i wypoczynku,
- zaplanować działania związane z podnoszeniem efektywności oraz poprawą warunków pracy,
- zastosować procedury dotyczące zasad aseptyki i antyseptyki,
- zastosować zasady zapobiegania zakażeniom wirusem HBV, HIV, prątkiem gruźlicy oraz innym chorobom zakaźnym,
- zastosować zasady postępowania ze środkami chemicznymi użytkowanymi w gabinecie stomatologicznym,
- zabezpieczyć substancje i skażone materiały po wykonaniu zabiegów stomatologicznych,
- zinterpretować przepisy, zasady i procedury dotyczące bezpieczeństwa w drodze do pracy i z pracy,
- określić przyczyny wypadków w pracy, w drodze do pracy i z pracy,
- zareagować w przypadku zagrożenia pożarowego zgodnie z instrukcją przeciwpożarową,
- zastosować zasady ochrony środowiska podczas wykonywania zadań zawodowych.

2. Materiał nauczania

Prawna ochrona pracy.

Higiena pracy.

Klasyfikacja czynników szkodliwych w środowisku pracy.

Zagrożenia życia i zdrowia pracowników.

Metody i środki zapobiegania czynnikom szkodliwym.

Środki ochrony indywidualnej.

Zasady zapobiegania zakażeniom.

Zasady postępowania ze środkami chemicznymi oraz skażonymi materiałami.

Zagrożenia występujące w drodze do pracy i z pracy.

Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Alarmowanie straży pożarnej o pożarze – symulacja.
- Obsługiwanie urządzeń i aparatów znajdujących się w gabinecie stomatologicznym, zgodnie z instrukcją.
- Rozpoznawanie substancji chemicznych stosowanych w gabinecie stomatologicznym.
- Dobieranie środków ochrony indywidualnej do rodzaju wykonywanej pracy.
- Stosowanie podręcznego sprzętu i środków gaśniczych do gaszenia zarzewia pożaru.

4. Środki dydaktyczne

Kodeks pracy.

Regulaminy higieny i bezpieczeństwa pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Przepisy sanitarno-epidemiologiczne oraz procedury higieniczne stosowane w gabinecie stomatologicznym.

Plan ewakuacyjny szkoły.

Środki ochrony indywidualnej.

Procedury postępowania podczas stosowania substancji chemicznych.

Podręczny sprzęt gaśniczy.

Filmy dydaktyczne dotyczące stosowanego sprzętu i środków gaśniczych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska. Zaleca się, aby program był realizowany przez nauczyciela specjalistę do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy.

W procesie nauczania-uczenia się należy zwracać uwagę na obowiązki pracownika i pracodawcy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, znaczenie ochrony zdrowia w pracy zawodowej oraz nieprawidłowości, które mogą wystąpić w procesie pracy.

Zajęcia proponuje się prowadzić z zastosowaniem następujących metod nauczania: dyskusji dydaktycznej, metody sytuacyjnej, metody przypadków, inscenizacji oraz ćwiczeń praktycznych. W procesie dydaktycznym zaleca się wykorzystywanie multimedialnych środków dydaktycznych oraz filmów dotyczących zastosowania przepisów bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ochrony środowiska.

W procesie nauczania-uczenia się należy zwracać uwagę na:

- obowiązki pracownika i pracodawcy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy,
- nieprawidłowości które mogą wystąpić w procesie pracy,
- stosowanie środków ochrony indywidualnej,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- stosowanie zasad alarmowania straży pożarnej.

Zajęcia powinny być prowadzone w odpowiednio wyposażonej pracowni dydaktycznej, w grupach do 15 osób, indywidualnie lub zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku realizacji programu jednostki modułowej.

Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów osiągnięć szkolnych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się w trakcie obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas sprawdzania i oceny należy zwracać uwagę na umiejętność posługiwania się przepisami prawa i łączenia wiedzy z działaniami praktycznymi oraz postawę uczniów i zaangażowanie podczas zajęć. Poprawność ćwiczeń należy oceniać zarówno w trakcie, jak i po wykonaniu określonych czynności, a także na bieżąco analizować z uczniami popełnione błędy oraz zachęcać do poszukiwania prawidłowych rozwiązań. Wyniki pracy ucznia można sprawdzać z zastosowaniem arkusza oceny postępów.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania zastosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 322[03].O1.02

Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich

1. Szczegółowe cele kształcenia:

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się podstawową terminologią z zakresu psychologii,
- scharakteryzować składniki osobowości,
- określić czynniki wpływające na kształtowanie osobowości,
- określić wpływ stanu psychicznego na zdrowie człowieka,
- określić rolę procesów poznawczych w nawiązywaniu kontaktu z pacjentem,
- scharakteryzować style oraz techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
- rozróżnić typy zachowań pacjentów,
- scharakteryzować czynniki społeczne wpływające na zdrowie i możliwości komunikacyjne pacjentów,
- rozpoznać potrzeby pacjentów w różnym wieku,
- ocenić możliwości komunikacyjne dzieci i młodzieży, kobiet w ciąży i karmiących oraz osób dorosłych i w podeszłym wieku,
- określić sposoby nawiązywania kontaktu z pacjentem,
- nawiązać kontakt z pacjentami oraz współpracownikami,
- zastosować techniki ułatwiające skuteczne komunikowanie się,
- zastosować argumentację racjonalną i emocjonalną do określonej sytuacji,
- rozpoznać zakłócenia występujące w procesie komunikowania się,
- scharakteryzować utrudnienia w komunikowaniu się z pacjentem,
- poradzić sobie w sytuacjach trudnych,
- zastosować ogólnie przyjęte normy etyczne.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia psychologiczna: kontakt interpersonalny, mowa ciała, komunikacja, potrzeba, konflikt, asertywność, tolerancja.

Osobowość.

Procesy poznawcze.

Style komunikowania się.

Techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej.

Charakterystyka potrzeb człowieka.

Psychologiczne uwarunkowania kontaktu z pacjentem.

Zasady prowadzenia dyskusji.

Bariery komunikacyjne, sytuacje trudne.

Zasady rozwiązywania konfliktów międzyludzkich.
Techniki negocjacji.
Systemy wartości etycznych.

3. Ćwiczenia

- Planowanie rozmowy z pacjentem zgłaszającym dolegliwości bólowe.
- Prowadzenie bezpośredniej rozmowy z pacjentami w różnym wieku (dzieci, osoby w podeszłym wieku).
- Prowadzenie rozmowy telefonicznej z pacjentem.
- Stosowanie zasad aktywnego słuchania i udzielania informacji zwrotnych podczas rozmowy.
- Obserwowanie oraz interpretowanie werbalnych i niewerbalnych komunikatów przekazywanych przez pacjentów.
- Rozpoznawanie stanów emocjonalnych pacjentów zgłaszających się do gabinetu stomatologicznego..
- Ocenianie skuteczności przekazu informacji od dzieci i młodzieży.
- Analizowanie sposobu mówienia stosowanego przez osoby w podeszłym wieku.

4. Środki dydaktyczne

Teksty przewodnie, instrukcje do ćwiczeń.

Opisy przypadków.

Filmy dydaktyczne z zakresu komunikowania się.

Nagrania rozmów z pacjentami, dotyczących zgłaszanych problemów zdrowotnych.

Materiały dydaktyczne obrazujące stany emocjonalne pacjentów.

Prezentacje multimedialne, plansze tematyczne, foliogramy ilustrujące style i techniki komunikowania się.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki jest kształtowanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów międzyludzkich z pacjentami oraz współpracownikami. Program jednostki powinien być realizowany przez nauczyciela psychologii.

Na początku zajęć nauczyciel powinien dokonać analizy szczegółowych celów kształcenia i zapoznać uczniów z podstawową terminologią niezbędną podczas realizacji zadań. Szczególnie ważne jest zwrócenie uwagi na zagadnienia związane z rozpoznawaniem potrzeb pacjenta i jego oczekiwań oraz prawidłową oceną trudnych sytuacji zawodowych. Istotne jest również dokonanie wyboru metod nauczania w celu osiągnięcia założonych celów kształcenia. W procesie dydaktycznym zaleca się stosowanie następujących metod nauczania:

tekstu przewodniego, metody przypadków, sytuacyjnej, inscenizacji, dyskusji dydaktycznej, ćwiczeń praktycznych. Wskazane jest również wykorzystywanie środków multimedialnych oraz prezentowanie nagrań rozmów z pacjentami.

W procesie nauczania-uczenia się należy zwracać uwagę na kształtowanie postawy: tolerancji, odpowiedzialności za skutki swoich zachowań w kontaktach z drugim człowiekiem, akceptacji zachowań pacjentów, asertywności. Umiejętności psychologiczne powinny być nabywane w atmosferze zaufania i akceptacji.

Zasadnicze znaczenie dla kształtowania umiejętności interpersonalnych mają ćwiczenia, które powinny być realizowane w grupie do 15 uczniów, w zespołach 5-6 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, według kryteriów podanych na początku zajęć.

Do oceny wiedzy uczniów zaleca się następujące metody sprawdzania: sprawdziany ustne i pisemne oraz testy dydaktyczne. Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na: wykorzystanie teorii w działaniach praktycznych, stopień opanowania umiejętności, postawę uczniów, stosownie technik komunikacji werbalnej i niewerbalnej oraz samoocenę.

Poprawność ćwiczeń należy oceniać zarówno w trakcie jak i po wykonaniu określonych zadań. Należy na bieżąco analizować z uczniami popełnione błędy oraz zachęcać do poszukiwania prawidłowych rozwiązań.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].O1.03

Analizowanie budowy, fizjologii i patofizjologii narządu żucia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- rozróżnić tkanki ustroju,
- scharakteryzować budowę i czynności układu kostno-stawowego oraz narządu żucia,
- scharakteryzować budowę i czynności układu pokarmowego,
- scharakteryzować budowę górnych i dolnych dróg oddechowych,
- określić funkcję przepony,
- określić znaczenie narządów krwiotwórczych dla ustroju,
- scharakteryzować budowę anatomiczną serca i układu naczyniowego,
- określić wpływ hormonów na organizm,
- scharakteryzować budowę i czynności narządów zmysłów,
- scharakteryzować budowę i wyjaśnić rolę ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego,
- scharakteryzować topografię i fizjologię nerwów czaszkowych,
- scharakteryzować zmiany chorobowe organizmu człowieka,
- wyjaśnić pojęcie dziedziczności i scharakteryzować choroby uwarunkowane genetycznie,
- scharakteryzować mechanizm odporności wrodzonej i nabytej,
- scharakteryzować podstawowe zaburzenia przemiany materii,
- scharakteryzować budowę układu stomatognatycznego,
- określić funkcje jamy ustnej,
- scharakteryzować budowę dziąsła brzeżnego i właściwego,
- wyjaśnić budowę i funkcje ozębnej,
- scharakteryzować budowę i funkcje języka,
- dokonać podziału gruczołów ślinowych i scharakteryzować ich topografię,
- określić skład i funkcje śliny,
- scharakteryzować makroskopową i mikroskopową budowę zębów,
- określić różnice w uzębieniu mlecznym i stałym,
- scharakteryzować dwupokoleniowość zębów,
- scharakteryzować funkcje poszczególnych grup zębowych,
- rozróżnić choroby twardych tkanek zęba,
- określić zaburzenia liczby i kształtów zębów,
- scharakteryzować budowę morfologiczną i topografię przyzębia,
- wyjaśnić przyczyny chorób przyzębia,

- scharakteryzować pulpopatie,
- scharakteryzować zgorzel i martwicę miazgi,
- sklasyfikować zapalenia tkanek okołowierzchołkowych,
- sklasyfikować ogniska zakażenia w obrębie narządu żucia,
- scharakteryzować nieżytowe zapalenia błony śluzowej jamy ustnej,
- dokonać morfologiczno-czynnościowego podziału wad zgryzu,
- scharakteryzować wady zgryzu w odniesieniu do trzech płaszczyzn przestrzennych Simona,
- scharakteryzować zgryz urazowy,
- wyjaśnić etiologię stanów przedrakowych jamy ustnej.

2. Materiał nauczania

Charakterystyka tkanek ustroju.

Budowa, czynności narządów i układów organizmu człowieka.

Zaburzenia patologiczne organizmu człowieka.

Prawo dziedziczności, choroby uwarunkowane genetycznie.

Mechanizm odporności wrodzonej i nabytej.

Zaburzenia przemiany materii.

Budowa układu stomatognatycznego.

Funkcje narządu żucia.

Rola jamy ustnej w fizjologii narządu żucia.

Budowa i fizjologia narządu zębowego.

Zmiany anatomiczno-czynnościowe narządu żucia.

Choroby układu stomatognatycznego.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie funkcji poszczególnych tkanek, narządów i układów organizmu człowieka.
- Analizowanie wpływu odżywiania na przemianę materii u człowieka oraz stan uzębienia.
- Rozpoznawanie prawidłowego napięcia mięśniowego i ukrwienia powłok skórnych.
- Analizowanie budowy jamy ustnej oraz identyfikowanie zmian patologicznych.
- Rozróżnianie i znakowanie zębów mlecznych oraz stałych.
- Wypełnianie diagramów uzębienia mlecznego i stałego według systemu komputerowego Maderupa i Zsigmondiego.
- Ocenianie pola biometrycznego pacjenta.

4. Środki dydaktyczne

Atlasy i tablice poglądowe przedstawiające układy anatomiczne organizmu człowieka.

Modele i przekroje: narządów, szczęki i żuchwy.

Modele przekroju głowy i tułowia człowieka.

Przezrocza ilustrujące budowę komórek i tkanek narządów.

Fotografie uzębienia człowieka.

Foliogramy ilustrujące ubytki według klasyfikacji Blacka.

Materiały dydaktyczne, poradniki, foldery dotyczące budowy i funkcji układów organizmu człowieka.

Filmy dydaktyczne dotyczące struktur prawidłowych i zmian patologicznych w obrębie układu stomatognatycznego.

Prezentacje multimedialne dotyczące twardych tkanek zęba.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizację programu jednostki modułowej należy rozpocząć od zapoznania uczniów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu anatomii, fizjologii i patofizjologii poszczególnych układów organizmu ludzkiego, stanowiącymi wprowadzenie w problematykę narządu żucia.

W procesie kształcenia należy stosować następujące metody nauczania: wykład informacyjny, pokaz z objaśnieniem, dyskusja dydaktyczna oraz ćwiczenia praktyczne. Wskazane są formy indywidualnej, zespołowej i grupowej pracy uczniów.

Podczas realizacji programu jednostki szczególnie ważne jest kształtowanie umiejętności:

- określania funkcji układu stomatognatycznego,
- określania stanu narządu żucia w poszczególnych okresach rozwoju człowieka,
- określania wpływu stanu zdrowotnego narządu żucia na organizm człowieka,
- wyjaśniania roli śliny i narządu zębowego,
- rozróżniania stanów patologicznych narządu żucia i chorób twardych tkanek zęba.

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni ćwiczeń przedklinicznych wyposażonej w nowoczesne środki dydaktyczne, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w grupach 5-6 osobowych w celu poznania budowy poszczególnych układów organizmu ludzkiego.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Oceniając osiągnięcia uczniów należy zwracać uwagę na:

- posługiwanie się terminologią z zakresu anatomii, fizjologii i patologii człowieka,
- określanie różnic w budowie narządu żucia o uzębieniu mlecznym i stałym,
- wyjaśnianie funkcji narządu żębowego,
- aktywność na zajęciach.

Podstawą do uzyskania przez uczniów pozytywnej oceny jest zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].O1.04

Udzielanie pierwszej pomocy

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować podstawowe parametry życiowe człowieka,
- określić zagrożenia dla życia człowieka wynikające z zaburzeń układu oddechowego i krążenia,
- scharakteryzować stany utraty przytomności,
- uzasadnić konieczność udzielenia pierwszej pomocy,
- zorganizować pierwszą pomoc w sytuacjach nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- dokonać oceny stanu fizycznego pacjenta,
- dokonać oceny stanu przytomności zgodnie ze skalą Glasgow,
- określić procedury postępowania w przypadku utraty przytomności,
- udzielić pierwszej pomocy osobie w stanie wstrząsu anafilaktycznego,
- przeprowadzić resuscytację,
- udzielić pierwszej pomocy osobom z urazami czaszkowo-mózgowymi,
- udzielić pierwszej pomocy osobom z obrażeniami spowodowanymi porażeniem prądem elektrycznym,
- rozróżnić rodzaje ran i założyć opatrunek,
- opatrzyć zranienia błony śluzowej jamy ustnej,
- rozróżnić rodzaje krwotoków i zastosować zasady ich tamowania,
- rozróżnić rodzaje złamań,
- dokonać unieruchomienia miejsca złamania,
- dokonać tymczasowego unieruchomienia złamania kości szczęki i żuchwy,
- przeprowadzić repozycję żuchwy po zwichnięciu stawów skroniowo-żuchwowych,
- zastosować zasady aseptyki i antyseptyki podczas udzielania pierwszej pomocy.

2. Materiał nauczania

Parametry charakteryzujące zdrowie pacjenta.

Ocena stanu fizycznego pacjenta.

Zasady udzielania pierwszej pomocy – „ogniwo łańcucha przeżycia”.

Stany utraty przytomności u osoby dorosłej i dziecka.

Wstrząs anafilaktyczny – zasady postępowania.

Resuscytacja krążeniowo-oddechowa.

Urazy czaszkowo-mózgowe.

Porażenia prądem zmiennym i stałym.

Rany, krwotoki, złamania – zasady postępowania.

Zasady repozycji żuchwy.

Zasady aseptyki i antyseptyki stosowane podczas udzielania pierwszej pomocy.

3. Ćwiczenia

- Dokonywanie pomiarów tętna, oddechu i ciśnienia tętniczego krwi u pacjenta.
- Układanie osoby nieprzytomnej w pozycji bocznej ustalonej.
- Udzielanie pierwszej pomocy osobom z ciałem obcym w drogach oddechowych – zastosowanie manewru Heimlicha.
- Udzielanie pierwszej pomocy osobie w stanie wstrząsu anafilaktycznego we współpracy z lekarzem.
- Przeprowadzanie resuscytacji krążeniowo-oddechowej na fantomie, zgodnie z obowiązującą procedurą.
- Zakładanie opatrunków na rany z zastosowaniem zasad aseptyki i antyseptyki.
- Bandażowanie różnych części ciała.
- Zakładanie opatrunków uciskowych w celu zatamowania różnego rodzaju krwotoków.
- Udzielanie pierwszej pomocy osobie ze zwicnięciem stawu skroniowo-żuchwowego.
- Unieruchomianie złamań narządu ruchu.
- Unieruchomianie złamanych kości szczęki i żuchwy – wykonywanie opaski bródkowo-główkowej.

4. Środki dydaktyczne

Algorytmy udzielania pierwszej pomocy.

Filmy dydaktyczne dotyczące udzielania pierwszej pomocy.

Aparat do mierzenia ciśnienia tętniczego krwi.

Fantom do nauki resuscytacji.

Aparat Ambu.

Szyny Kramera.

Materiały opatrunkowe.

Apteczka pierwszej pomocy.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy, zgodnie z obowiązującą procedurą.

Przed przystąpieniem do realizacji programu jednostki nauczyciel powinien dokonać analizy treści z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Szczególną uwagę należy zwracać na zasady oceny stanu fizycznego osoby poszkodowanej, procedury udzielania pierwszej pomocy i ważności schematu „łańcucha przeżycia”. Niezwykle ważne jest samodzielne wykonywanie na fantomie ćwiczeń dotyczących udzielania pierwszej pomocy. Istotne jest również kształtowanie postawy odpowiedzialności, sumienności i współdziałania w grupie. Należy uwarunkować uczniów na dbanie o bezpieczeństwo własne oraz innych osób podczas wykonywania czynności ratowniczych.

W wyniku realizacji programu jednostki uczeń powinien umieć:

- zorganizować pracę na miejscu wypadku,
- szybko i efektywnie udzielać pierwszej pomocy,
- skutecznie komunikować się w różnych sytuacjach,
- współpracować z zespołem reanimacyjnym.

Zajęcia powinny być prowadzone z zastosowaniem następujących metod nauczania: dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, inscenizacji, ćwiczeń praktycznych.

Zajęcia powinny odbywać się w grupach do 15 uczniów, podzielonych na zespoły 2 osobowe. Każdy uczeń powinien wykonać ćwiczenia dotyczące udzielania pierwszej pomocy na fantomie.

Zaleca się, aby program był realizowany przez nauczyciela specjalistę w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku realizacji programu jednostki modułowej. Wiadomości mogą być sprawdzane za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych. Zadania w teście mogą być otwarte i zamknięte.

Sprawdzenie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów wykonywanych podczas ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie czynności ratunkowych i przewidywanie ich skutków,
- samodzielne wykonywanie ćwiczeń z zakresu udzielania pierwszej pomocy zgodnie z określonymi procedurami,
- aktywność na zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].O1.05

Stosowanie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się podstawową terminologią z zakresu ekonomiki i zarządzania,
- wyjaśnić funkcjonowanie mechanizmu rynkowego we współczesnej gospodarce,
- zinterpretować przepisy prawa medycznego,
- określić źródła i wyjaśnić sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych,
- wyjaśnić istotę i zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce,
- scharakteryzować specyfikę rynku usług medycznych,
- określić czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych,
- określić podmioty uprawnione do realizacji świadczeń zdrowotnych,
- wyjaśnić zasady reglamentowania dostępu do niektórych usług medycznych,
- określić rodzaje kontraktów na usługi medyczne,
- określić procedurę kontraktowania usług medycznych,
- scharakteryzować działalność organizacji oraz instytucji zajmujących się ochroną praw pacjenta,
- zaspokoić uzasadnione roszczenia pacjenta dotyczące świadczonych usług medycznych,
- uzasadnić znaczenie profesjonalizmu i zaufania do personelu medycznego udzielającego świadczeń zdrowotnych,
- zastosować przepisy prawa pracy dotyczące praw i obowiązków pracownika oraz pracodawcy,
- zastosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych,
- sporządzić dokumenty związane z poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem,
- zastosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej,
- sporządzić dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- zinterpretować podstawowe przepisy prawa dotyczące odpowiedzialności cywilnej i karnej,
- posłużyć się specjalistycznymi programami komputerowymi,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Podstawowe pojęcia z zakresu ekonomiki i zarządzania.

Zasady funkcjonowania mechanizmu rynkowego we współczesnej gospodarce.

Przepisy prawa medycznego.

Zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce i finansowania świadczeń zdrowotnych.

Zasady reglamentowania dostępu do usług medycznych.

Zasady kontraktowania usług medycznych.

Popyt i podaż na rynku usług medycznych.

Jakość w ochronie zdrowia.

Organy ochrony praw pacjenta.

Prawa i obowiązki pracownika.

Prawa i obowiązki pracodawcy.

Rodzaje umów o pracę.

Rodzaje umów cywilnoprawnych.

Przepisy prawa dotyczące odpowiedzialności cywilnej i karnej.

Przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej.

3. Ćwiczenia

- Sporządzanie wykazu praw i obowiązków higienistki stomatologicznej zatrudnionej w gabinecie dentystycznym.
- Analizowanie praw i obowiązków pracodawcy (właściciela zakładu) świadczącego usługi dentystyczne.
- Opracowywanie oferty usług medycznych, niezbędnej do przygotowania kontraktu.
- Analizowanie przepisów prawa dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej.
- Opracowywanie projektu biznesplanu dotyczącego własnej działalności gospodarczej.
- Sporządzanie umowy dotyczącej świadczenia usług medycznych.
- Analizowanie umów cywilno-prawnych.
- Wypełnianie formularzy pism urzędowych.

4. Środki dydaktyczne

Kodeks cywilny.

Kodeks pracy.

Przepisy prawa dotyczące: powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, zakładów opieki zdrowotnej, ochrony danych osobowych.

Wzory pism urzędowych.

Wzory umów cywilno-prawnych.

Wzory dokumentów i umów dotyczących kontraktu na usługi medyczne.

Prezentacje multimedialne z zakresu ekonomiki.

Specjalistyczne programy komputerowe.

Internetowe systemy informacji prawnej.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące funkcjonowania gospodarki rynkowej, prawa pracy, formalno-prawnej obsługi i organizacji usług medycznych oraz zagadnień cywilnoprawnych, niezbędnych w pracy zawodowej higienistki stomatologicznej. Zaleca się, aby zajęcia prowadził nauczyciel posiadający przygotowanie w zakresie prawa i ekonomiki.

Program jednostki modułowej proponuje się realizować w formie wykładów informacyjnych, dyskusji dydaktycznej i ćwiczeń praktycznych. Realizację programu jednostki można wzbogacić zaproszeniem na zajęcia specjalistów z zakresu prawa, ekonomiki i zarządzania, którzy przedstawiliby praktyczne aspekty zagadnień formalnoprawnych.

W procesie kształcenia bardzo ważne jest kształtowanie umiejętności:

- sporządzania dokumentacji niezbędnej do podjęcia pracy,
- określania praw i obowiązków dotyczących pracownika, pracodawcy, bezrobotnego, pacjenta,
- posługiwania się przepisami prawa.

Uczniowie powinni mieć zapewniony dostęp do literatury zawodowej i aktów prawnych oraz śledzić na bieżąco internetowe systemy informacji prawnej.

Zajęcia należy prowadzić w pracowni komputerowej oraz bibliotece szkolnej w grupach do 15 uczniów, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonywać systematycznie, na podstawie kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Wiadomości i umiejętności uczniów można oceniać za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Systematyczne ocenianie umożliwi nauczycielowi planowanie procesu nauczania-uczenia się, a dla ucznia będzie informacją o poziomie jego osiągnięć.

W procesie sprawdzania i oceniania należy zwracać uwagę na:

- posługiwanie się terminologią z zakresu prawa medycznego i ekonomiki,
- analizowanie aktów prawnych dotyczących ochrony zdrowia i ubezpieczeń społecznych,

- określanie zakresu usług medycznych oferowanych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego,
- określanie zakresu obowiązków i zadań zawodowych higienistki stomatologicznej.

Oceniając osiągnięcia edukacyjne uczniów należy również wziąć pod uwagę: stopień opanowania treści kształcenia, umiejętność logicznego myślenia oraz aktywność na zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Moduł 322[03].Z1

Badania stomatologiczne

1. Cele kształcenia

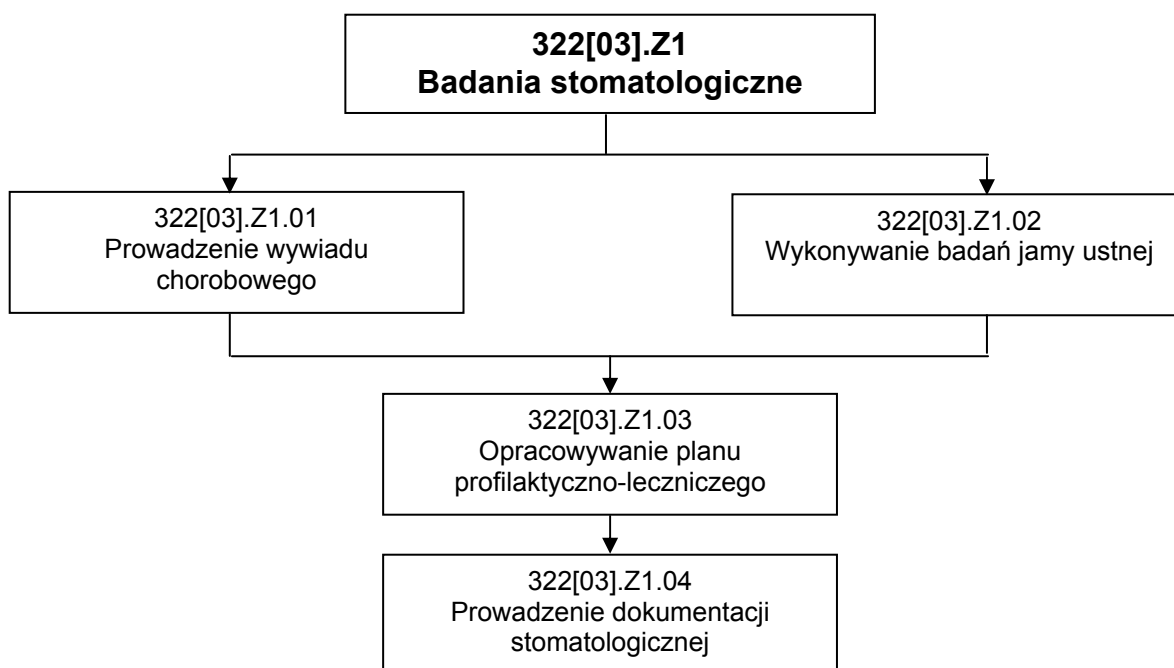
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać zasady prowadzenia badań stomatologicznych,
- charakteryzować proces kształtowania się narządu żucia w poszczególnych okresach rozwoju organizmu człowieka,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- stosować zasady komunikowania się z pacjentem,
- przeprowadzać wywiad chorobowy,
- prowadzić badania przedmiotowe u pacjentów,
- wykonywać badanie jamy ustnej z zastosowaniem instrumentów medycznych,
- oceniać stan zębów, przyzębia i błony śluzowej oraz warunków zgryzowych,
- posługiwać się podstawowymi metodami badawczymi do oceny stanu zębów, przyzębia i błony śluzowej oraz warunków zgryzowych,
- stosować zasady aseptyki i antyseptyki,
- pozyskiwać informacje dotyczące stanu zdrowia pacjenta oraz stosowanego leczenia,
- współpracować z lekarzem dentystą podczas badań stomatologicznych,
- opracowywać plan profilaktyczno-leczniczy we współpracy z lekarzem dentystą,
- prowadzić karty badań kontrolnych pacjentów i dokumentację wykonanych zabiegów stomatologicznych,
- opracowywać informacje na temat stanu zdrowotnego narządu żucia określonej populacji,
- prowadzić dokumentację sprawozdawczą poradni stomatologicznej,
- korzystać z medycznych baz danych i tezaurusów oraz specjalistycznych programów komputerowych,
- przestrzegać praw pacjenta i tajemnicy zawodowej,
- stosować zasady etyki,
- stosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- korzystać z różnych źródeł informacji.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].Z1.01	Prowadzenie wywiadu chorobowego	80
322[03].Z1.02	Wykonywanie badań jamy ustnej	105
322[03].Z1.03	Opracowywanie planu profilaktyczno-leczniczego	116
322[03].Z1.04	Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	95
Razem		396

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Anusz Z.: Podstawy epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych, PZWL Warszawa 1995

Batczewska E.: Elementy emocjonalno-motywacyjne w decyzji o leczeniu stomatologicznym dorosłych pacjentów. Badania ankietowe. „Magazyn Stomatologiczny”, 1999

Benedikt M.: Kompendium małych przypadków w praktyce stomatologicznej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1994

Ilewicz L.: Problemy higieniczne jamy ustnej na podstawie badań wybranych grup pacjentów z Polski i Wielkiej Brytanii. „Magazyn Stomatologiczny”, 4 (58), 1999

Ilewicz L.: Problemy higieniczne jamy ustnej na podstawie badań wybranych grup pacjentów z Polski i Francji. „Magazyn Stomatologiczny”, 6 (71), 1997

Jańczuk Z.: Ciągło A.: Podstawy epidemiologii chorób narządu żucia. CEM, Warszawa 1999

Jańczuk Z.: Podręcznik dla higienistek stomatologicznych. PZWL, Warszawa 1994

Jańczuk Z.: Profilaktyka profesjonalna w stomatologii. PZWL, Warszawa 2001

Jańczuk Z.: Profilaktyka profesjonalna w stomatologii. PZWL, Warszawa 1999

Klichowska-Palonka M.: Badania autorskie w zakresie higieny jamy ustnej grupy ludności wiejskiej. „Magazyn Stomatologiczny”, 12(77), 1997

Krajewski W.: Zagadnienia współczesnej profilaktyki stomatologicznej. WM, Warszawa 1995

Krajnik J.: Diagnostyka i terapia w chirurgii stomatologicznej. PZWL, Warszawa 1981

Krysta L.: Chirurgia stomatologiczna. Podręcznik dla studentów stomatologii. PZWL, Warszawa 1981

Peterson R.: Niektóre możliwości wykorzystania naturalnych środków leczniczych w chorobach przyzębia. „Magazyn Stomatologiczny”, 5(70), 1997, 23-25

Roslan-Szulc K.: abc twoich zębów. Endirpol, Gdańsk 1994

Urbaniak B.: Zachowanie zdrowotne a stan przyzębia młodzieży łódzkich szkół ponadpodstawowych. „Stomatologia Współczesna”, Nr 2, 2000

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[03].Z1.01

Prowadzenie wywiadu chorobowego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zdefiniować pojęcia: zdrowie, choroba, badania przesiewowe,
- określić zasady przeprowadzania badań podmiotowo-ankietowych pacjentów,
- określić zasady przeprowadzania stomatologicznego badania podmiotowego dla celów kariologicznych, periodontologicznych i ortodontycznych,
- nawiązać kontakt z pacjentem,
- ocenić możliwości komunikacyjne osób w różnym wieku,
- uzyskać informacje dotyczące przebytych i współistniejących chorób oraz wykonywanych zabiegów operacyjnych,
- uzyskać informacje dotyczące przyjmowanych leków oraz występujących uczuleń,
- uzyskać informacje na temat występujących dolegliwości stomatologicznych,
- ocenić jakość przeprowadzonego badania podmiotowego oraz dokonać interpretacji jego wyników,
- udokumentować informacje w indywidualnej karcie pacjenta,
- zastosować ogólnie przyjęte normy etyczne,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia.

Zasady przeprowadzania badań podmiotowo-ankietowych.

Zasady przeprowadzania badań przesiewowych.

Zasady zbierania informacji na temat: stanu pacjenta, przebytych chorób i zabiegów oraz alergii.

Jakość badania podmiotowego, interpretacja wyników.

Dokumentacja medyczna.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Zbieranie informacji od pacjenta na temat ogólnych problemów zdrowotnych.
- Prowadzenie rozmowy na temat aktualnie występujących dolegliwości stomatologicznych oraz analizowanie uzyskanych informacji.
- Prowadzenie wywiadu podmiotowego z uczniami w szkołach i pacjentami w poradniach stomatologicznych.

4. Środki dydaktyczne

Filmy dydaktyczne dotyczące sposobu badania pacjenta.

Kwestionariusze do zbierania wywiadu chorobowego.

Nagrania przykładowych rozmów z pacjentami.

Opisy sytuacji trudnych.

Przykładowa dokumentacja pacjenta.

Karta praw pacjenta.

Internetowe systemy informacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności prowadzenia wywiadu chorobowego wśród pacjentów w różnym wieku, zgłaszających się do gabinetu stomatologicznego. W trakcie zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu komunikowania się, opanowanej podczas realizacji programu jednostki 322[O1.02 *Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich*].

W procesie dydaktycznym proponuje się zastosować następujące metody nauczania, jak: wykład konwersatoryjny, wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda inscenizacji, seminarium oraz ćwiczenia praktyczne. Podstawową metodą realizacji zajęć powinny być ćwiczenia indywidualne. Należy umożliwić uczniom przeprowadzanie wywiadu w zespole w warunkach symulowanych oraz w warunkach rzeczywistych. Wskazane jest wykorzystywanie środków multimedialnych i nagrań rozmów z pacjentami oraz analizowanie opisów przypadków.

Zajęcia powinny odbywać się w gabinecie dentystycznym i pracowni ćwiczeń przedklinicznych, wyposażonych w nowoczesne środki dydaktyczne, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, według kryteriów ustalonych na początku zajęć. Kryteria powinny dotyczyć poziomu i zakresu opanowania przez uczniów umiejętności wynikających ze szczegółowych celów kształcenia.

Wiadomości uczniów mogą być sprawdzane za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- warunki przeprowadzania wywiadu,
- sposób prowadzenia rozmowy z pacjentem,
- interpretację zgromadzonych informacji,
- postawę i zachowanie na zajęciach,
- wnioskowanie i samoocenę.

Poprawność realizacji ćwiczeń powinna być oceniana zarówno w trakcie, jak i po ich wykonaniu. Należy na bieżąco analizować popełniane błędy oraz pomagać uczniom w poszukiwaniu prawidłowych rozwiązań. Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny jest poprawne wykonanie ćwiczeń.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z1.02

Wykonywanie badań jamy ustnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zorganizować stanowisko pracy do badania narządu żucia,
- przygotować pacjenta do badania zewnątrzustnego i wewnątrzustnego,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- przeprowadzić zewnątrzustne badanie przedmiotowe,
- dobrać sprzęt i narzędzia do badania jamy ustnej,
- przeprowadzić wewnątrzustne badanie przedmiotowe,
- posłużyć się stomatologicznymi instrumentami diagnostycznymi,
- zastosować zasady antyseptyki i aseptyki,
- określić różnicę w uzębieniu mlecznym i stałym,
- określić zmiany próchnicowe twardych tkanek zęba,
- określić stan higieniczny jamy ustnej,
- zinterpretować wyniki badania radiologicznego narządu żucia,
- ocenić stan jamy ustnej pacjenta na podstawie wyników przeprowadzonych badań,
- wykonać diagram zębowy z zastosowaniem różnych metod,
- wykorzystać wnioski z badań dla celów dyspanseryjnych, kariologicznych, ortodontycznych, periodontologicznych i onkologicznych,
- opisać stan jamy ustnej pacjenta w karcie badań kontrolnych,
- posłużyć się specjalistycznym programem komputerowym,
- zastosować zasady etyki.

2. Materiał nauczania

Organizacja stanowiska pracy.

Badania stomatologiczne jamy ustnej: podmiotowe i przedmiotowe.

Zasady przygotowania pacjentów do badania.

Zasady wykonywania badań stomatologicznych.

Zasady aseptyki i antyseptyki.

Ocena stanu jamy ustnej.

Diagramy zębowe: system Haderupa i system Zsigmondiego.

Interpretacja wyników badań.

Dokumentacja badania stomatologicznego.

Specjalistyczne programy komputerowe.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Wykonywanie diagramu stanu uzębienia pacjenta z zastosowaniem metody komputerowej.
- Analizowanie budowy zębów mlecznych i stałych z wykorzystaniem modeli, tablic i atlasów anatomicznych.
- Wykonywanie badań diagnostycznych zaleconych przez lekarza dentystę.
- Określanie lokalizacji i zasięgu choroby próchnicowej według klasyfikacji Blacka.
- Określanie stopnia próchnicy niepowikłanej i powikłanej w twardych tkankach zęba.
- Dobieranie metod badawczych do oceny stanu zdrowotnego narządu żucia.
- Stosowanie wskaźników higieny podczas badania jamy ustnej oraz interpretacja zebranych informacji.

4. Środki dydaktyczne

Filmy dydaktyczne dotyczące sposobu przeprowadzania badań układu stomatognatycznego.

Foliogramy ilustrujące narząd żucia.

Zdjęcia RTG: pantomograficzne i celowane.

Opisy przypadków.

Głowy fantomowe.

Fantomy łuków zębowych.

Fantomy zębów.

Instrumentarium stomatologiczne.

Dokumentacja stomatologiczna.

Testy do rozpoznawania diagramów zębowych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest przygotowanie uczniów do wykonywania badań przedmiotowych jamy ustnej. Podczas zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu anatomii, fizjologii i patofizjologii narządu żucia.

W procesie dydaktycznym proponuje się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu konwersatoryjnego, pokazu z objaśnieniem, metody przypadków, dyskusji dydaktycznej oraz ćwiczeń praktycznych. W celu zapoznania uczniów ze sposobem przeprowadzania badań i stosowanym instrumentarium proponuje się zorganizowanie wycieczki dydaktycznej do gabinetu stomatologicznego lub prezentację filmu dydaktycznego.

Na początku zajęć nauczyciel powinien zwrócić uwagę na konieczność dokonania oceny stanu ogólnego pacjenta, od której zależy dalsze postępowanie.

W badaniu przedmiotowym narządu żucia należy uwzględnić badanie zewnątrzustne i wewnątrzustne. Szczególnie ważne jest dokonanie oceny jamy ustnej dla celów epidemiologicznych, dyspanseryjnych, kariologicznych, ortodontycznych, periodontologicznych i onkologicznych. Uczniowie powinni wykonać ćwiczenia zaproponowane w programie jednostki pod kierunkiem nauczyciela.

Zajęcia dydaktyczne powinny odbywać się w gabinecie dentystycznym oraz pracowni ćwiczeń przedklinicznych, wyposażonej w nowoczesne środki dydaktyczne. Zaleca się realizację ćwiczeń w zespołach 5-6 osobowych lub indywidualnie. Wielkość grupy uczniów nie powinna przekraczać 15 osób.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, według kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Osiągnięcia edukacyjne uczniów można oceniać na podstawie sprawdzianów pisemnych i ustnych, testów dydaktycznych (wielokrotnego wyboru, z luką, krótkiej odpowiedzi, uzupełnień) oraz obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas sprawdzania i oceniania wiadomości oraz umiejętności uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- posługiwanie się poprawną terminologią,
- przygotowanie pacjentów do badania,
- przeprowadzanie badań zgodnie z zasadami aseptyki i antyseptyki,
- określanie stanu jamy ustnej i uzębienia,
- prowadzenie dokumentacji stomatologicznej.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z1.03

Opracowywanie planu profilaktyczno-leczniczego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić zadania profilaktyki w opiece stomatologicznej,
- scharakteryzować modele organizacji opieki zdrowotnej w Polsce,
- określić rolę opieki zdrowotnej w profilaktyce stomatologicznej,
- scharakteryzować postawy pacjentów wobec własnego zdrowia, choroby i leczenia,
- określić znaczenie sposobu odżywiania, higieny jamy ustnej i uzębienia dla zdrowia człowieka,
- określić cele postępowania profilaktyczno-leczniczego,
- dostosować postępowanie higieniczno-profilaktyczne do pacjentów z różnych grup wiekowych i dyspanseryjnych,
- określić formy i metody realizacji planu profilaktyczno-leczniczego,
- dokonać analizy wyników badania podmiotowego i przedmiotowego,
- określić zakres leczenia w próchnicy zębów, zgodnie z systemem Belliniego,
- opracować plan higieny jamy ustnej i uzębienia dla osób w różnym wieku,
- opracować plan profilaktyczno-leczniczy we współpracy z pacjentem i pod nadzorem lekarza dentystry,
- opracować plan zapobiegania próchnicy zębów,
- opracować plan profilaktyki chorób przyzębia oraz błony śluzowej jamy ustnej,
- opracować plan profilaktyki nieprawidłowości i wad rozwoju zgryzu,
- określić efekty planowanego postępowania profilaktyczno-leczniczego,
- zaplanować żywienie osób w zależności od ich wieku oraz potrzeb profilaktycznych i leczniczych,
- scharakteryzować postępowanie terapeutyczne dotyczące urazów zębów,
- opracować plan profilaktyki czynnościowych i morfologicznych zaburzeń w narządzie żucia występujących w następstwie braków w uzębieniu,
- zaplanować postępowanie z pacjentem skierowanym do leczenia protetycznego,
- określić rolę higienistki stomatologicznej w profilaktyce onkologicznej,
- posłużyć się programem komputerowym podczas opracowywania planu.

2. Materiał nauczania

Zadania profilaktyki w opiece stomatologicznej.

Rola opieki zdrowotnej w Polsce.

Wpływ odżywiania, higieny jamy ustnej na zdrowie człowieka.

Zasady planowania profilaktyczno-leczniczego.

Planowanie higieny jamy ustnej.

Profilaktyka próchnicy zębów i potrzeby lecznicze.

Profilaktyka periodontologiczna i chorób błony śluzowej.

Zasady profilaktyki i leczenia żywieniowego.

Profilaktyka dla potrzeb ortodontycznych.

Profilaktyka urazów zębów.

Zasady leczenia protetycznego.

Profilaktyka onkologiczna.

Specjalistyczne programy komputerowe.

3. Ćwiczenia

- Opracowywanie indywidualnego planu postępowania diagnostycznego i leczniczego na podstawie analizy wyników badania podmiotowego i przedmiotowego oraz diagnozy lekarza dentysty.
- Planowanie postępowania leczniczego w stanach pourazowych zębów.
- Opracowywanie planu wczesnej profilaktyki próchnicy zębów.
- Planowanie postępowania diagnostycznego i leczniczego u dzieci z wadami rozwojowymi narządu żucia.
- Planowanie postępowania diagnostycznego i leczniczego u osób z chorobami błony śluzowej jamy ustnej.
- Opracowywanie planu profilaktyki ortodontycznej.
- Przygotowywanie projektu postępowania protetycznego u pacjenta z ubytkami w uzębieniu.
- Opracowywanie planu profilaktyki żywieniowej chorób układu narządu żucia.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.

Atlasy i tablice anatomiczne.

Modele narządu żucia.

Filmy dydaktyczne dotyczące profilaktyki chorób narządu żucia.

Prezentacje multimedialne dotyczące układania planów profilaktyczno-leczniczych.

Przykładowe jadłospisy.

Przykładowe plany profilaktyczno-lecznicze.

Programy profilaktyczne.

Dane dotyczące stanu zdrowia ludności w Polsce.

Przepisy prawa dotyczące organizacji opieki zdrowotnej.

Materiały informacyjne dotyczące profilaktyki różnych schorzeń stomatologicznych i postępowania terapeutycznego.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności opracowywania planów profilaktyczno-leczniczych z zakresu próchnicy zębów, chorób przyzębia i jamy ustnej oraz wad szczękowo-zgryzowych. Planowanie postępowania profilaktyczno-leczniczego powinno być realizowane w oparciu o informacje uzyskane od pacjentów podczas prowadzenia wywiadu podmiotowego, wyniki badań przedmiotowych oraz na podstawie diagnozy lekarza dentysty.

W procesie dydaktycznym zaleca się stosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego i konserwatoryjnego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, metody projektów oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane jest wykorzystywanie filmów dydaktycznych dotyczących profilaktyki chorób narządu żucia oraz prezentacji multimedialnych z zakresu projektowania planów diagnostycznych i leczniczych.

Istotne znaczenie w procesie planowania opieki stomatologicznej ma kształtowanie umiejętności opracowywania planów profilaktycznych i leczniczych. Zajęcia proponuje się rozpocząć od analizy określonego problemu stomatologicznego, rozpoznania potrzeb i oczekiwań odbiorców oraz określenia priorytetów. Ważne jest również:

- ustalenie celów krótko i długoterminowych planowanych działań,
- dobranie metod oraz środków oddziaływania na pacjenta,
- określenie przewidywanych efektów postępowania,
- dokonanie oceny opracowanego planu.

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni edukacji zdrowotnej oraz pracowni komputerowej, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane w zespołach 5-6 osobowych lub indywidualnie. Podane w programie ćwiczenia należy traktować jako propozycję. Nauczyciel może zaplanować inne o zróżnicowanym stopniu trudności.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie powinno odbywać się systematycznie, podstawie kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Osiągnięcia edukacyjne uczniów można oceniać na podstawie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych, wykonanych projektów oraz obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

W toku realizacji programu jednostki należy dokonywać bieżącej oceny pracy uczniów. Ważne jest identyfikowanie ich postępów oraz rozpoznawanie trudności w osiąganiu założonych celów. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- ocenę zdiagnozowanych potrzeb i problemów pacjenta,
- planowanie działań profilaktycznych i leczniczych,
- dobór metod do realizacji zaplanowanych działań,
- ocenę planu.

Ponadto podczas sprawdzania i oceny wiadomości oraz umiejętności uczniów należy zwracać uwagę na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- operowanie wiedzą,
- posługiwanie się terminologią,
- sposób rozwiązywania problemów,
- formułowanie wniosków,
- aktywność uczniów oraz współpracę w grupie.

Ocena końcowa osiągnięć uczniów powinna uwzględniać wyniki wszystkich zastosowanych metod sprawdzania oraz ocenę za wykonany projekt.

Jednostka modułowa 322[03].Z1.04

Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcie dokumentacja medyczna,
- scharakteryzować rodzaje dokumentacji medycznej,
- zinterpretować przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej,
- określić zasady sporządzania i prowadzenia dokumentacji stomatologicznej,
- określić zasady prowadzenia indywidualnej dokumentacji stomatologicznej,
- wyjaśnić zasady udostępniania dokumentacji medycznej,
- posłużyć się indywidualną dokumentacją medyczną pacjenta,
- opracować informacje dotyczące stanu narządu żucia pacjenta,
- zaplanować terminy badań kontrolnych oraz wizyt pacjentów u lekarza dentysty,
- założyć kartę choroby pacjenta poradni stomatologicznej,
- wykonać czynności związane z wypełnianiem indywidualnej dokumentacji pacjenta,
- poprowadzić kartę badań kontrolnych pacjenta,
- poprowadzić dokumentację wykonanych zabiegów stomatologicznych,
- poprowadzić dokumentację sprawozdawczą poradni stomatologicznych,
- posłużyć się specjalistycznymi programami komputerowymi.

2. Materiał nauczania

Klasyfikacja dokumentacji medycznej.

Dokumentacja medyczna indywidualna i zbiorcza.

Przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej.

Zasady sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji stomatologicznej.

Zasady wykorzystywania dokumentacji medycznej pacjentów: dokumentacja stomatologiczna dzieci i młodzieży, indywidualna dokumentacja stomatologiczna.

Zasady planowania konsultacji stomatologicznych.

Zasady prowadzenia indywidualnej dokumentacji stomatologicznej pacjentów.

Dokumentacja sprawozdawcza poradni stomatologicznych.

Specjalistyczne programy komputerowe do prowadzenia dokumentacji stomatologicznej i obsługi pacjentów.

3. Ćwiczenia

- Wypełnianie druków dziennej ewidencji pacjentów.
- Wypełnianie dokumentacji sprawozdawczej poradni stomatologicznej, na polecenie lekarza dentysty.
- Zakładanie indywidualnej karty choroby pacjenta poradni stomatologicznej, na polecenie lekarza dentysty.
- Wypełnianie diagramu uzębienia, znajdującego się w karcie choroby pacjenta, podczas badania przedmiotowego.

4. Środki dydaktyczne

Przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej.

Druki dokumentacji stosowanej w różnych poradniach stomatologicznych: koperty poradni stomatologicznej, indywidualne karty choroby pacjentów, wkładki do kart choroby, karty zleceń lekarskich, karty informacyjne.

Wzory skierowań, opinii i orzeczeń lekarskich.

Recepty.

Terminarz wizyt.

Wzory indywidualnej dokumentacji stomatologicznej pacjentów.

Przykładowa dokumentacja sprawozdawcza poradni stomatologicznej.

Specjalistyczne programy komputerowe do prowadzenia dokumentacji i obsługi pacjentów.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki jest kształtowanie umiejętności prowadzenia dokumentacji stomatologicznej i sprawozdawczej.

W procesie nauczania-uczenia się wskazane jest zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu informacyjnego, pogadanki, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, metody projektów oraz ćwiczeń praktycznych. Podczas zajęć uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonania pod kierunkiem nauczyciela ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki. Wskazane jest, aby uczniowie na podstawie opisów przypadków, zaprojektowali indywidualną dokumentację stomatologiczną pacjenta. Konieczne jest, umożliwienie pracy ze specjalistycznymi programami komputerowymi stosowanymi w różnych placówkach stomatologicznych. Należy zapewnić uczniom samodzielne stanowisko komputerowe, ze stałym dostępem do sieci internetowej. W miarę możliwości proponuje się organizowanie

wycieczek dydaktycznych do poradni stomatologicznych w celu zapoznania się z dokumentacją stomatologiczną i administracyjną oraz zasadami ich prowadzenia. Należy na bieżąco uwzględniać zmiany zachodzące w obowiązujących drukach dokumentacji.

W czasie realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- zakładanie i wypełnianie indywidualnej dokumentacji pacjentów,
- przestrzeganie zasad prowadzenia dokumentacji stomatologicznej,
- stosowanie druków dokumentacji medycznej zgodnie z przeznaczeniem,
- stosowanie zasad udostępniania medycznej dokumentacji stomatologicznej,
- prowadzenie dokumentacji sprawozdawczej.

Ważne jest także zwrócenie uwagi na ważność i konieczność prowadzenia dokumentacji medycznej oraz administracyjnej w poradniach i gabinetach stomatologicznych oraz kształtowanie postawy dokładności i odpowiedzialności za powierzone zadania.

Zajęcia edukacyjne powinny odbywać się w gabinetach dentystycznych i pracowni komputerowej, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane w zespołach 5-6 osobowych lub indywidualnie.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się na podstawie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych, wykonanych projektów oraz obserwacji pracy uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas sprawdzania i oceniania wiadomości oraz umiejętności uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- dobór druków do rodzaju wykonywanego zadania,
- prowadzenie dokumentacji stomatologicznej,
- prowadzenie dokumentacji ewidencyjno-sprawozdawczej,
- stosowanie technik komputerowych podczas obsługi konsumenta,
- poprawność wykonania ćwiczeń,
- aktywność na zajęciach.

Podstawą do uzyskania przez ucznia pozytywnej oceny powinno być poprawne wykonanie ćwiczeń oraz zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania oraz ocenę za wykonany projekt.

Moduł 322[03].Z2

Profilaktyka i leczenie chorób narządu żucia

1. Cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

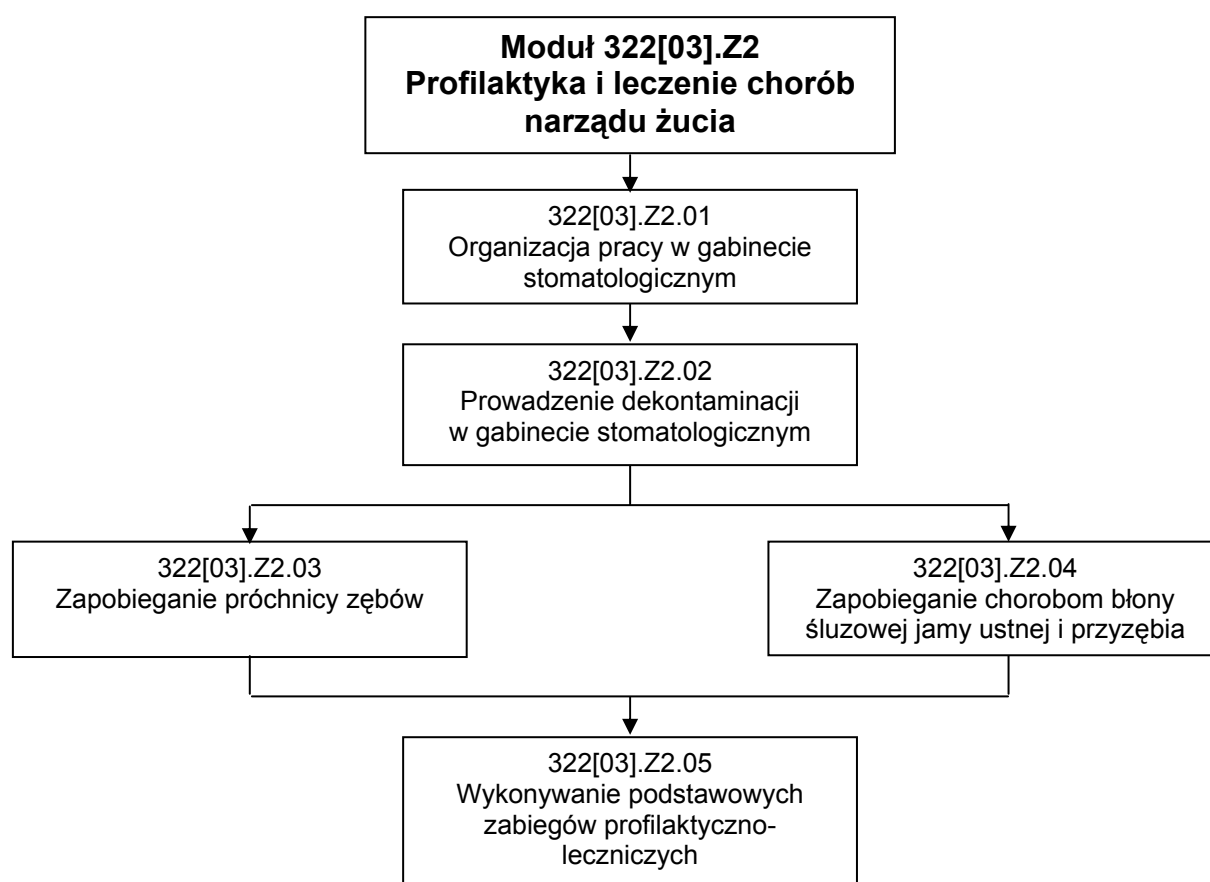
- określać rodzaje specjalności stomatologicznych,
- określać wyposażenie gabinetu stomatologicznego i poradni stomatologicznej,
- określać zasady pracy w specjalistycznych gabinetach stomatologicznych,
- określać zakres obowiązków członków zespołu stomatologicznego,
- określać zastosowanie urządzeń i narzędzi stomatologicznych,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- wykonywać czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi stomatologicznych,
- rozróżniać metody wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- rozróżniać materiały stosowane w stomatologii,
- rozróżniać metody dezynfekcji i środki dezynfekcyjne,
- stosować środki dezynfekcyjne zgodnie z przeznaczeniem,
- przeprowadzać dezynfekcję narzędzi i powierzchni w gabinecie stomatologicznym zgodnie z określonymi procedurami,
- charakteryzować metody sterylizacji,
- przygotowywać narzędzia, materiały opatrunkowe i bieliznę zabiegową do sterylizacji,
- stosować zasady sterylizacji narzędzi stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej,
- dokonywać kontroli procesu sterylizacji,
- określać przyczyny i czynniki sprzyjające powstawaniu chorób zębów, błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia,
- określać wpływ spożywanych pokarmów na ekosystem jamy ustnej,
- charakteryzować czynniki sprzyjające powstawaniu próchnicy zębów,
- obliczać wskaźniki próchnicy, parodontopatii i higieny jamy ustnej,
- organizować i prowadzić profilaktykę fluorkową próchnicy zębów,
- określać stan zdrowotny dziąseł i błony śluzowej jamy ustnej i określać potrzeby lecznicze,
- charakteryzować wskaźniki stanu przyzębia,
- określać rolę i zadania profilaktyki periodontologicznej, ortodontycznej i onkologicznej,
- planować działania dotyczące zapobiegania chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia,
- określać zasady prowadzenia stomatologicznej edukacji zdrowotnej,

- propagować stosowanie zasad higieny jamy ustnej w życiu codziennym,
- realizować działania profilaktyczne wśród osób w różnym wieku i z różnych grup społecznych,
- prowadzić dokumentację działań profilaktycznych,
- określać czynności, techniki i zasady wykonywania zabiegów higieniczno-profilaktycznych oraz leczniczych,
- przygotowywać narzędzia i materiały stomatologiczne,
- przygotowywać produkty lecznicze,
- asystować lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- wykonywać zabiegi higieniczno-profilaktyczne oraz lecznicze na zlecenie i pod kierunkiem lekarza dentystry,
- stosować metody fizykoterapii stomatologicznej,
- użytkować aparaturę diagnostyczną i leczniczą,
- stosować zasady aseptyki i antyseptyki podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- zabezpieczać substancje i materiały skażone oraz odpadki po przeprowadzonych zabiegach stomatologicznych,
- prowadzić dokumentację wykonanych zabiegów stomatologicznych,
- stosować ogólnie przyjęte zasady etyki,
- stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- korzystać z różnych źródeł informacji.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].Z2.01	Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	115
322[03].Z2.02	Prowadzenie dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym	65
322[03].Z2.03	Zapobieganie próchnicy zębów	130
322[03].Z2.04	Zapobieganie chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia	115
322[03].Z2.05	Wykonywanie podstawowych zabiegów profilaktyczno-leczniczych	115
Razem		540

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Anusz Z.: Podstawy epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych. PZWL, Warszawa 1995

Barańska-Gachowska M., Jaworska A.: Choroby tkanek okołowierzchołkowych zęba. PZWL, Warszawa 1983

Dale B.G., Aschheim K.W.: Stomatologia estetyczna. Wydaw. Czelej, Lublin 1998

Danysz A.: Farmakologia. Podręcznik dla słuchaczy medycznych studiów zawodowych. PZWL, Warszawa 1985

Goldstein R.E.: Zmień swój uśmiech. Wydaw. Kwintesencja, Warszawa 2003

Jańczuk Z. (red.): Zarys stomatologii. Podręcznik dla studentów medycyny. PZWL, Warszawa 1983

Jańczuk Z., Banach J.: Choroby błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia. PZWL, Warszawa 1998

Jańczuk Z., Szymaniak E.: Próchnica zębów: zapobieganie, klinika i leczenie. PZWL, Warszawa 1994

Jańczuk Z.: Choroby przyzębia – zapobieganie, diagnoza i leczenie. PZWL, Warszawa 1999

Jańczuk Z.: O potrzebie i możliwości skutecznego leczenia niechirurgicznego zapaleń przyzębia. „Magazyn Stomatologiczny” Nr 6(83) i 11-14 (1998)

Jańczuk Z.: Paradontoza współczesna. WM, Warszawa 1998

Jańczuk Z.: Podręcznik dla higienistek stomatologicznych. PZWL, Warszawa 1994

Jańczuk Z.: Profilaktyka profesjonalna w stomatologii. Wydawnictwa Lekarskie PZWL, Warszawa 1999

Jańczuk Z.: Propedeutyka stomatologii. PZWL, Warszawa 1992

Jańczuk Z.: Stomatologia zachowawcza. PZWL, Warszawa 1992

Jańczuk Z.: Środki i sposoby utrzymania higieny przestrzeni międzyzębowej. „Magazyn Stomatologiczny” Nr 7(94) i Nr 11-16(1999)

Jańczuk Z.: Zapobieganie i leczenie chorób przyzębia. PZWL, Warszawa 1992

Jehthou Z., Grzybowski A.: Medycyna zapobiegawcza i środowiskowa. PZWL, Warszawa 2000

Jenkus W.M, Allan C.J.: Periodontopatia. Przewodnik. Sanmedica, Warszawa 1996

Krajewski W.: Zagadnienia współczesnej profilaktyki stomatologicznej: higiena jamy ustnej. Med Tour Press International, Warszawa 1995

Kraszewski J.: Choroby stawu skroniowo-żuchwowego. PZWL, Warszawa 1985

Kryst L., Mayzner-Zawadzka E.: Znieczulenie w praktyce stomatologicznej. PZWL, Warszawa 1997

Kubikowski P., Kustowski W.: Farmakologia – podstawy farmakologii. PZWL, Warszawa 1991

Kulik T.B., Latański M.: Zdrowie publiczne. PZWL, Lublin 2002

Lamey P.J., Lewis M.A.O.: Choroby jamy ustnej. Sanmedica, Warszawa 1995

Lech Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006

Łabiszewska-Jaruzelska Z.: Ortopedia szczękowa – zasady i praktyka. PZWL, Warszawa 1995

Masztalerz A.: Zarys ortopedii szczękowej. PZWL, Warszawa 1981

Obersztyn A.: Leczenie chorób miazgi zęba. PZWL, Warszawa 1982

Obersztyn A.: Próchnica zębów i jej zapobieganie. PZWL, Warszawa 1982

Peter H., Jürgens S.: Higiena w praktyce stomatologicznej. PZWL, Warszawa 1996

Pitt Ford T.R.: Odbudowa zębów. Wydaw. Lekarskie PZWL, Warszawa 1994

Skrzypek L.: A teraz zdrowe zęby. PZWL, Warszawa 1995

Smosarska H.: Choroby błony śluzowej jamy ustnej. Atlas. PZWL, Warszawa 1994

Spiechowicz E.: Protetyka stomatologiczna. Podręcznik dla studentów stomatologii. PZWL, Warszawa 1994

Stawiński K. (red.): Materiały leczenia stomatologicznego. PZWL, Warszawa 1985

Szprinder-Nozdak M.: Stomatologia wieku rozwojowego. PZWL, Warszawa 1995

Szymaniak E.: Zębopochodne zakażenie ogniskowe. PZWL, Warszawa 1983

Wierzbicka M.: Periodontologia kliniczna. Część 2. Sanmedica, Warszawa 1995

Wigdorowicz-Makowerowa N.: Zaburzenia czynnościowe narządu żucia. Tom X. PZWL, Warszawa 1984

Wojnarowicz R.: Profilaktyka stomatologiczna. CDNiSKM, Warszawa 1983

Czasopisma specjalistyczne: *Nowa stomatologia*, *Przegląd stomatologiczny*, *Higienistka Stomatologiczna*

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[03].Z2.01

Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować organizację systemu opieki stomatologicznej,
- określić wyposażenie gabinetu stomatologicznego,
- scharakteryzować zasady pracy w gabinecie stomatologicznym,
- określić zakres czynności higienistki stomatologicznej współpracującej z lekarzem dentystą podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- przygotować gabinet do wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych,
- zaplanować i zorganizować pracę zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- dokonać klasyfikacji urządzeń oraz narzędzi stomatologicznych i określić ich zastosowanie,
- dobrać diagnostyczne narzędzia stomatologiczne,
- dobrać narzędzia do obróbki szkliwa i zębiny oraz zakładania wypełnień,
- dobrać narzędzia stomatologiczne do leczenia endodontycznego,
- dobrać narzędzia do leczenia chirurgicznego,
- posłużyć się aparaturą i narzędziami stomatologicznymi oraz dokonać ich konserwacji,
- wyposażyć stanowisko pracy do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- scharakteryzować materiały stomatologiczne stosowane w profilaktyce oraz terapii stomatologicznej,
- zaopatrzyć gabinet stomatologiczny w materiały do wypełnień czasowych i stałych,
- zaopatrzyć gabinet stomatologiczny w materiały stosowane w protetyce stomatologicznej i ortodoncji,
- przygotować materiały stomatologiczne do zabiegów,
- scharakteryzować produkty lecznicze stosowane w profilaktyce oraz terapii stomatologicznej
- przechować i zewidencjonować materiały stomatologiczne, wyroby medyczne i produkty lecznicze,
- posłużyć się przepisami prawa dotyczącymi dystrybucji leków,
- uporządkować gabinet stomatologiczny po skończonej pracy,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Organizacja opieki stomatologicznej: poradnie działalności podstawowej i poradnie specjalistyczne.

Wyposażenie gabinetu stomatologicznego: podstawowe, specjalistyczne, pomocnicze.

Zasady pracy w gabinecie stomatologicznym.

Zakres zadań zespołu stomatologicznego.

Zasady przygotowania gabinetu do pracy.

Organizacja pracy, zasady ergonomii.

Klasyfikacja instrumentarium stomatologicznego.

Diagnostyczne narzędzia stomatologiczne.

Narzędzia stosowane w stomatologii zachowawczej.

Instrumenty protetyczne i ortodontyczne.

Narzędzia chirurgiczne.

Zasady użytkowania i konserwacji aparatury oraz narzędzi stomatologicznych.

Materiały stomatologiczne: endodontyczne, kompozytowe, podkładowe, cementy, materiały do wypełnień i wycisków, amalgamaty.

Materiały stosowane w protetyce stomatologicznej i ortodoncji.

Produkty lecznicze stosowane w profilaktyce i terapii stomatologicznej.

Zasady przechowywania i ewidencjonowania materiałów stomatologicznych, wyrobów medycznych i produktów leczniczych.

Zasady porządkowania gabinetu po skończonej pracy.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Rozróżnianie urządzeń i narzędzi stomatologicznych.
- Przeprowadzanie konserwacji narzędzi stomatologicznych.
- Przygotowywanie zestawów narzędzi do usuwania złogów nazębnych, do obróbki szkliwa i zębiny oraz do wykonywania wypełnień.
- Przygotowywanie zestawu instrumentów do leczenia endodontycznego.
- Sprawdzanie działania instrumentów maszynowych po zamontowaniu ich do kątnicy i prostnicy.
- Rozpoznawanie materiałów stosowanych w ortodoncji.
- Sporządzanie wykazu materiałów stomatologicznych i produktów leczniczych stosowanych w gabinecie stomatologicznym.
- Przygotowywanie materiałów stomatologicznych do wypełnień.
- Przygotowywanie amalgamatów do wypełnień.

- Przygotowywanie zestawów bielizny zabiegowej stosowanej podczas zabiegów stomatologicznych.
- Przygotowywanie materiałów opatrunkowych do zabiegów stomatologicznych.

4. Środki dydaktyczne

Poradniki, broszury, informatory, foldery dotyczące wyposażenia gabinetów stomatologicznych.

Foliogramy obrazujące metody pracy w stomatologii.

Aparatura i urządzenia stomatologiczne.

Instrumentarium stomatologiczne.

Materiały stomatologiczne.

Materiały podkładowe.

Amalgamaty.

Materiały kompozytowe światłoutwardzalne i chemoutwardzalne.

Materiały wyciskowe.

Materiały opatrunkowe.

Mieszalniki do amalgamatów.

Lampa polimeryzacyjna.

Bielizna zabiegowa.

Szafki na: materiały i narzędzia stomatologiczne, preparaty lecznicze, wyroby medyczne, bieliznę zabiegową.

Informatory dotyczące materiałów stomatologicznych, produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

Instrukcje obsługi urządzeń stomatologicznych.

Instrukcje konserwacji aparatów i urządzeń stomatologicznych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest zapoznanie uczniów z organizacją pracy w gabinecie stomatologicznym, sprzętem stomatologicznym, materiałami stomatologicznymi, wyrobami medycznymi i produktami leczniczymi.

W procesie nauczania-uczenia się proponuje się stosowanie następujących metod nauczania: wykładu informacyjnego, dyskusji dydaktycznej, pokazu z objaśnieniem, ćwiczeń praktycznych. Zaleca się organizację wycieczek dydaktycznych do gabinetów stomatologicznych w celu zapoznania się z organizacją pracy, wyposażeniem gabinetu i zasadami pracy.

Nauczyciel powinien rozpocząć zajęcia od zapoznania uczniów z aparaturą, urządzeniami i narzędziami stosowanymi w stomatologii, metodami wykonywania zabiegów stomatologicznych, zasadami organizacji pracy oraz zakresem obowiązków higienistki stomatologicznej i lekarza dentysty.

Podczas zajęć należy na bieżąco wprowadzać treści dotyczące nowoczesnej aparatury i sprzętu stomatologicznego, nowych materiałów stomatologicznych i produktów leczniczych. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- rozróżnianie sprzętu stomatologicznego,
- rozróżnianie narzędzi stomatologicznych,
- wykonywanie konserwacji urządzeń i narzędzi stomatologicznych,
- rozróżnianie materiałów i produktów leczniczych stosowanych w stomatologii,
- stosowanie zasad ewidencjonowania materiałów stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i produktów leczniczych.

Należy również kształtować u uczniów poczucie odpowiedzialności za wykonywaną pracę. W trakcie wykonywania ćwiczeń nauczyciel powinien udzielać uczniom wyjaśnień i wskazówek oraz na bieżąco kontrolować poprawność ich wykonania.

Zajęcia powinny odbywać się w odpowiednio wyposażonych gabinetach dentystycznych oraz pracowni ćwiczeń przedklinicznych, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w zespołach 5-6 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Kryteria oceniania powinny dotyczyć poziomu oraz zakresu opanowania przez uczniów umiejętności wynikających ze szczegółowych celów kształcenia.

Osiągnięcia uczniów można oceniać na podstawie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Nauczyciel powinien rozpoznawać trudności w realizacji założonych celów i na bieżąco korygować błędy popełniane przez uczniów. Podczas sprawdzania i oceniania wiadomości oraz umiejętności uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- poprawność wnioskowania,
- rozróżnianie sprzętu stomatologicznego i narzędzi stomatologicznych,
- przechowywanie instrumentarium stomatologicznego, materiałów stomatologicznych, wyrobów medycznych i produktów leczniczych,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Podstawą do uzyskania przez ucznia pozytywnej oceny powinno być poprawne wykonanie ćwiczeń.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z2.02

Prowadzenie dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcia: dekontaminacja, dezynfekcja, sterylizacja, aseptyka i antyseptyka,
- scharakteryzować metody dekontaminacji stosowane w gabinecie stomatologicznym,
- określić zasady postępowania z narzędziami oraz bielizną medyczną stosowanymi podczas zabiegów stomatologicznych,
- zastosować procedury postępowania z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie,
- rozróżnić środki do dezynfekcji stosowane w stomatologii i określić zakres ich działania,
- dobrać środki do dezynfekcji narzędzi i powierzchni w gabinecie stomatologicznym,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- określić procedury przygotowania roztworów i stosowania środków dezynfekcyjnych,
- przygotować roztwory środków dezynfekcyjnych stosowane w gabinetach dentystycznych, zgodnie z zaleceniami producenta,
- przeprowadzić dezynfekcję narzędzi i stanowisk pracy,
- umyć i wysuszyć narzędzia stosowane podczas zabiegów stomatologicznych oraz powierzchnię stanowiska pracy,
- przeprowadzić przegląd narzędzi i dokonać ich segregacji,
- rozróżnić metody sterylizacji,
- określić parametry i zakres zastosowania poszczególnych metod sterylizacji,
- określić zasady załadunku komory sterylizatora parowego,
- przygotować narzędzia, materiały opatrunkowe i bieliznę zabiegową do sterylizacji,
- scharakteryzować materiały opakowaniowe stosowane podczas sterylizacji,
- określić techniki przygotowywania pakietów sterylizacyjnych,
- przygotować pakiet sterylizacyjny,
- załadować komorę autoklawu,

- przeprowadzić cykl sterylizacji w autoklawie,
- określić sposoby kontroli procesów sterylizacji,
- przeprowadzić kontrolę procesu sterylizacji,
- zastosować wskaźniki kontroli procesów sterylizacji,
- określić zasady i terminy przechowywania sterylnych narzędzi stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej,
- sporządzić dokumentację procesu sterylizacji,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony od porażenia prądem elektrycznym oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia z zakresu dekontaminacji.

Metody dekontaminacji stosowane w gabinecie stomatologicznym.

Zasady postępowania z narzędziami stomatologicznymi i bielizną zabiegową: dezynfekcja wstępna, mycie (manualne, automatyczne), suszenie, przegląd, konserwacja, pakowanie, sterylizacja, przechowywanie.

Zasady postępowania z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie.

Metody dezynfekcji: termiczna, chemiczna, termiczno-chemiczna.

Dezynfekcja manualna i automatyczna.

Preparaty dezynfekcyjne: do dezynfekcji narzędzi stomatologicznych, do dezynfekcji powierzchni.

Organizacja stanowiska pracy.

Zasady sporządzania roztworów i stosowania środków dezynfekcyjnych.

Zasady dezynfekcji oraz mycia narzędzi i stanowisk pracy.

Metody sterylizacji: termiczna (parą wodną), niskotemperaturowa (tlenkiem etylenu, parą wodną, formaldehydem, plazmą).

Zasady przygotowywania instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej do sterylizacji.

Materiały opakowaniowe stosowane podczas sterylizacji.

Pakiety sterylizacyjne.

Zasady sterylizacji w autoklawie.

Kontrola procesów sterylizacji: rodzaje kontroli (bieżąca i okresowa), wskaźniki.

Wskaźniki kontroli procesów sterylizacji: fizyczne, biologiczne, chemiczne.

Klasyfikacja i zastosowanie wskaźników chemicznych.

Zasady znakowania i przechowywania sterylnych narzędzi stomatologicznych, materiałów opatrunkowych oraz bielizny zabiegowej.

Dokumentacja procesu sterylizacji.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony od porażenia prądem elektrycznym oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Obliczanie stężenia procentowego i przygotowywanie roztworów środków do dezynfekcji sprzętu stomatologicznego.
- Dezynfekowanie narzędzi stomatologicznych i stanowisk pracy z zastosowaniem metody manualnej i metody chemicznej, zgodnie z obowiązującą procedurą.
- Dezynfekowanie narzędzi z zastosowaniem metody automatycznej w myjni dezynfektorze.
- Mycie, suszenie i kontrola stanu narzędzi stomatologicznych.
- Przygotowywanie narzędzi stomatologicznych do sterylizacji zgodnie z obowiązującą procedurą.
- Dobieranie materiału opakowaniowego i techniki pakowania do przygotowania pakietów sterylizacyjnych.
- Układanie materiałów i narzędzi stomatologicznych do sterylizacji w komorze autoklawu.
- Dobieranie testów kontrolnych do sprawdzenia prawidłowości sterylizacji narzędzi, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej, stosowanych w gabinetach stomatologicznych.
- Przeprowadzanie procesu sterylizacji w autoklawie parowym.
- Dokonywanie kontroli procesu sterylizacji z użyciem wskaźników biologicznych i chemicznych.

4. Środki dydaktyczne

Zarządzenia, instrukcje, procedury dotyczące przeprowadzania dezynfekcji.

Foliogramy przedstawiające klasyfikacje środków dezynfekcyjnych.

Środki do dezynfekcji instrumentów.

Środki do dezynfekcji wiertel.

Środki do dezynfekcji stanowisk pracy.

Wanienki do dezynfekcji narzędzi.

Pojemniki na odpady medyczne.

Pojemniki na odpady skażone biologicznie.

Procedury postępowania z odpadami medycznymi i materiałami skażonymi biologicznie.

Narzędzia stomatologiczne.

Materiały opakowaniowe.

Zgrzewarki.

Urządzenia do pakowania instrumentów.

Wskaźniki fizyczne, chemiczne i biologiczne.

Autoklawy.

Instrukcje obsługi autoklawu.

Procedury postępowania z wysterylizowanymi instrumentami, materiałami i bielizną zabiegową.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki.

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest przygotowanie uczniów do przeprowadzania dekontaminacji w gabinecie stomatologicznym. Program jednostki powinien być realizowany przez specjalistę z zakresu dezynfekcji i sterylizacji.

Przed rozpoczęciem zajęć należy zapoznać uczniów z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, obowiązującymi na stanowisku pracy. Ważne jest zwrócenie uwagi na konsekwencje wynikające z nieprzestrzegania procedur dotyczących dekontaminacji narzędzi stomatologicznych i powierzchni w gabinecie stomatologicznym oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za prawidłowe jej przeprowadzenie.

W procesie nauczania-uczenia się wskazane jest zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego, pokazu z instruktążem, pokazu z objaśnieniem oraz ćwiczeń praktycznych. Podczas zajęć uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonania ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki modułowej. Nauczyciel na bieżąco powinien kontrolować wykonywane czynności i korygować popełniane błędy. Wskazany jest udział w sesjach i pokazach organizowanych na targach sprzętu i materiałów stomatologicznych oraz prezentacjach dotyczących dezynfekcji i sterylizacji instrumentów.

Podczas realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- zasady postępowania z narzędziami stomatologicznymi i bielizną zabiegową,
- zasady postępowania z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie,
- dobór środków do dezynfekcji narzędzi, stanowisk pracy i powierzchni,
- procedurę przeprowadzania dezynfekcji,
- przygotowanie instrumentów stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej do sterylizacji,
- przeprowadzanie procesu sterylizacji,
- postępowanie ze sterylnymi pakietami,

- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony od porażenia prądem elektrycznym oraz ochrony środowiska.

Zajęcia powinny odbywać się w odpowiednio wyposażonych gabinetach dentystycznych i pracowni ćwiczeń przedklinicznych, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów przedstawionych na początku zajęć.

Wiadomości uczniów mogą być sprawdzane za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Należy zwracać uwagę na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- stosowanie terminologii zawodowej,
- stosowanie środków dezynfekcyjnych,
- stosowanie poszczególnych metod sterylizacji.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych uczniów powinno odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- stosowanie procedur dotyczących przygotowywania, stosowania i przechowywania środków dezynfekcyjnych,
- przestrzeganie kolejności etapów przygotowywania instrumentów stomatologicznych i bielizny zabiegowej do sterylizacji (dezynfekcja, mycie, płukanie, suszenie, segregowanie, pakowanie, opisywanie pakietów),
- obsługiwanie sterylizatorów zgodnie z określonymi procedurami,
- kontrolę procesu sterylizacji,
- prowadzenie dokumentacji procesu sterylizacji.

Kontrolę wykonania ćwiczeń należy przeprowadzać w trakcie i po ich wykonaniu. Do tego celu zaleca się zastosowanie testu praktycznego.

W ocenie końcowej osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z2.03

Zapobieganie próchnicy zębów

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować florę bakteryjną jamy ustnej,
- określić wpływ drobnoustrojów na powstawanie próchnicy zębów,
- określić znaczenie higieny narządu żucia dla stanu zdrowotnego jamy ustnej,
- określić kryteria oceny higieny jamy ustnej,
- scharakteryzować wskaźniki higieny narządu żucia,
- scharakteryzować czynniki środowiskowe wpływające na stan zdrowotny jamy ustnej,
- scharakteryzować czynniki ryzyka próchnicy,
- scharakteryzować wskaźniki epidemiologiczne próchnicy i określić zasady ich badania,
- scharakteryzować techniki badania wskaźników frekwencji oraz wskaźników PUW i PW,
- zinterpretować wartości wskaźników,
- określić cele i zadania profilaktyki próchnicy zębów,
- zaplanować działania edukacyjne dotyczące poprawy stanu higieny narządu żucia,
- dobrać metody i formy oddziaływania do możliwości poznawczych jednostki,
- scharakteryzować zabiegi higieniczne jamy ustnej,
- dobrać środki do higieny jamy ustnej,
- dobrać rodzaj szczoteczki oraz metodę szczotkowania zębów,
- wdrożyć plan higienizacji na podstawie wskaźników higieny narządu żucia,
- przeprowadzić instruktaż wykonywania zabiegów higienicznych jamy ustnej wśród pacjentów w różnym wieku,
- określić wpływ sposobu odżywiania na stan zdrowotny jamy ustnej,
- udzielić wskazówek dietetycznych dotyczących profilaktyki próchnicy,
- wyjaśnić mechanizm profilaktycznego działania fluoru,
- scharakteryzować metody profilaktyki fluorowej próchnicy,
- określić wskazania do stosowania metod endogennych,
- określić wskazania do stosowania egzogennych metod indywidualnych profilaktyki fluorowej próchnicy (jonoforeza bierna i czynna, metoda Krzutsona, aplikacje fluorowe),
- określić wskazania do stosowania egzogennych metod zbiorowych profilaktyki fluorowej próchnicy (metoda Torella, Berggren-Welander),

- określić wskazania do profilaktycznego lakierowania i lakowania zębów,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki próchnicy,
- wykonać czynności i zabiegi związane z profilaktyką próchnicy zębów na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty,
- zastosować zasady aseptyki i antyseptyki,
- wypełnić dokumentację pacjenta dotyczącą przeprowadzonych działań profilaktycznych,
- zastosować zasady etyki,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Higiena jamy ustnej i uzębienia.

Wskaźniki higieny narządu żucia: fuksynowy, kamienia i osadu OHI, płytki bakteryjnej Plaque Index.

Czynniki ryzyka próchnicy zębów: uwarunkowania genetyczne, schorzenia ogólnoustrojowe, nawyki higieniczne, nawyki dietetyczne.

Wskaźniki epidemiologiczne próchnicy.

Cele i zadania profilaktyki próchnicy zębów.

Metody i formy oddziaływania na jednostkę.

Zabiegi higieniczne jamy ustnej: szczotkowanie, nitkowanie, płukanie.

Techniki szczotkowania zębów: pionowa, pozioma, roll (obrotowo-wymiatająca), wibracyjna (Chartersa, Stillmanna, Bassa), okrężna Fonesa, fizjologiczna Smitha, szorowania.

Przybory i środki do higieny jamy ustnej.

Rola sposobu odżywiania w profilaktyce próchnicy zębów.

Biomechanizmy działania fluoru.

Metody profilaktyki fluorowej próchnicy.

Profilaktyka endogenna próchnicy zębów: zbiorowa oraz indywidualna.

Profilaktyka egzogenna próchnicy zębów: grupowa oraz indywidualna.

Lakierowanie i lakowanie zębów.

Zasady aseptyki i antyseptyki.

Zasady etyki.

Zasady dokumentowania działań profilaktycznych.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Przeprowadzanie badań kontrolnych stanu zdrowotnego jamy ustnej.
- Opracowywanie planu postępowania higienicznego na podstawie wskaźników higieny narządu żucia i wskaźników epidemiologicznych próchnicy.
- Prowadzenie pogadanki dla dzieci w wieku przedszkolnym na temat higieny jamy ustnej.
- Dobieranie metody szczotkowania zębów w zależności od sposobu odkładania się płytki nazębnej, stanu dziąseł i twardych tkanek zęba oraz uzupełnień protetycznych.
- Przeprowadzanie instruktażu z zakresu szczotkowania zębów dla osób w różnym wieku.
- Prowadzenie instruktażu nitkowania i płukania przestrzeni międzyzębowych.
- Planowanie żywienia kobiet w ciąży w celu zapobiegania próchnicy zębów u dzieci.
- Opracowywanie materiałów informacyjnych dotyczących stosowania zasad higieny jamy ustnej.
- Opracowywanie prezentacji na temat wpływu fluoru na narząd zębowy.
- Pokrywanie szkliwa zębów związkami fluoru na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty.

4. Środki dydaktyczne

Tablice i atlasy anatomiczne.

Modele łuków zębowych.

Głowy fantomowe.

Szczoteczki do zębów.

Zestaw do nauki higieny jamy ustnej.

Plansze, przezroczka, fotografie ilustrujące techniki szczotkowania zębów.

Materiały informacyjne dotyczące higieny jamy ustnej.

Filmy dydaktyczne dotyczące stosowania egzogennych i endogennych metod profilaktyki fluorowej próchnicy oraz metod szczotkowania zębów.

Prezentacje multimedialne dotyczące wpływu fluoru na zęby.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest przygotowanie uczniów do planowania, organizowania i prowadzenia działań edukacyjnych związanych z profilaktyką próchnicy zębów. Podczas zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu anatomii i fizjologii narządu żucia, wykonywania badań diagnostycznych oraz zasad komunikowania się.

W procesie dydaktycznym należy stosować następujące metody nauczania: wykładu konwersatoryjnego, pogadanki, inscenizacji, dyskusji panelowej, pokazu z objaśnieniem, pokazu z instruktażem oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej. Każdy uczeń powinien samodzielnie, pod kierunkiem lekarza dentysty, przygotować i przeprowadzić ćwiczenia zaproponowane w programie jednostki modułowej. Zaleca się również organizowanie wycieczek dydaktycznych do poradni stomatologicznych w celu zapoznania się z różnymi sposobami prowadzenia działań profilaktycznych.

Na początku zajęć nauczyciel powinien wyjaśnić zasady planowania pracy profilaktycznej. Należy uświadomić uczniom, że skuteczność profilaktyki próchnicy zębów zależy w dużej mierze od organizacji działalności edukacyjnej. Bardzo ważne jest określenie adresata edukacji stomatologicznej. W szczególności działania edukacyjne są skierowane do kobiet w ciąży, dzieci i młodzieży oraz osób korzystających ze stomatologicznego zaopatrzenia protetycznego. Podczas zajęć należy kształtować umiejętności:

- prowadzenia pogadek i rozmów indywidualnych,
- przeprowadzania badań kontrolnych stanu higieny jamy ustnej,
- przeprowadzania pokazów czynności higienicznych jamy ustnej,
- udzielania porad dietetycznych z zakresu profilaktyki próchnicy,
- wykonywania zabiegów higieniczno-profilaktycznych na zlecenie lekarza dentysty, zgodnie z ustalonym planem profilaktyczno-lecznym.

Konieczne jest także zwrócenie uwagi na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz aseptyki i antyseptyki, a także na stosowanie zasad etyki podczas wykonywania ćwiczeń.

Zajęcia dydaktyczne powinny odbywać się w gabinetach dentystycznych oraz pracowni edukacji zdrowotnej, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w zespołach 3-5 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Wiadomości i umiejętności uczniów można oceniać za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- planowanie i realizację działań edukacyjnych,
- dostosowanie form i środków przekazu do wieku i możliwości poznawczych osoby korzystającej z usług stomatologicznych,
- wykonywanie czynności higienicznych i profilaktycznych,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach,
- stosowanie zasad etyki,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich zastosowanych metod sprawdzania oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Jednostka modułowa 322[03].Z2.04

Zapobieganie chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować cechy prawidłowego stanu przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej,
- scharakteryzować stany chorobowe jamy ustnej i przyzębia,
- scharakteryzować czynniki i warunki sprzyjające powstawaniu i szerzeniu się chorób przyzębia oraz błony śluzowej jamy ustnej,
- określić wpływ chorób ogólnoustrojowych na powstawanie chorób błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia,
- określić wpływ płytki nazębno-dziąsłowej i złogów nazębnych na powstawanie chorób przyzębia,
- dokonać oceny miejscowych czynników zapaleniotwórczych w periodontopatii,
- rozpoznać zgryz urazowy,
- określić znaczenie edukacji zdrowotnej dla zapobiegania chorobom przyzębia,
- scharakteryzować sposoby zapobiegania chorobom przyzębia,
- zorganizować i przeprowadzić badania profilaktyczne jamy ustnej,
- ocenić stan dziąseł i błony śluzowej jamy ustnej,
- określić potrzeby lecznicze w zakresie chorób przyzębia,
- scharakteryzować wskaźniki stanu przyzębia,
- obliczyć wskaźniki stanu przyzębia i higieny jamy ustnej dla celów profilaktycznych,
- opracować plan profilaktyczno-leczniczy we współpracy z lekarzem dentystą,
- przeprowadzić instruktaż wykonywania zabiegów higienicznych jamy ustnej,
- określić wskazania do stosowania poszczególnych metod szczotkowania zębów,
- udzielić porad z zakresu racjonalnego odżywiania,
- scharakteryzować zabiegi stosowane w profilaktyce i leczeniu chorób przyzębia oraz błony śluzowej jamy ustnej,
- wykonać stomatologiczne zabiegi profilaktyczno-lecznicze na zlecenie i pod kierunkiem lekarza dentysty,

- zastosować zasady etyki,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Klasyfikacja chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej.

Epidemiologia chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej.

Przyczyny chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej: bakterie płytki nazębnej, mechanizmy immunologiczne, czynniki genetyczne.

Profilaktyka periodontologiczna: domowa i profesjonalna.

Wskaźniki periodontopatii: wskaźnik periodontologicznych potrzeb leczniczych (Community Periodontal Index of Treatment Needs – CPITN), wskaźnik dziąsłowy wg Löe i Silnes (Gingival Index – G), wskaźnik krwawienia z kieszonki dziąsłowej wg Mühlemanna i Sona (Gingival Sulcus Bleeding Index – SBI), wskaźnik Russella (Periodontal Index – PI).

Zabiegi higieniczno-lecznicze.

Zasady etyki.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Oznaczanie wskaźników higieny jamy ustnej i periodontologicznej dla określonej grupy ludzi.
- Analizowanie wartości wskaźników epidemiologicznych w paradontologii dla określonej populacji.
- Analizowanie czynników warunkujących utrzymanie prawidłowego stanu błony śluzowej jamy ustnej.
- Przygotowywanie prezentacji na temat wykonywania czynności profilaktycznych zapobiegających chorobom błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia.
- Wykonywanie zabiegów diagnostycznych i leczniczych z użyciem specjalistycznej aparatury.
- Wykonywanie stomatologicznych zabiegów balneoterapii, hydroterapii i fototerapii, na zlecenie i pod nadzorem lekarza.
- Określanie potrzeb leczniczych w zakresie chorób przyzębia z zastosowaniem systemu Belliniego.

4. Środki dydaktyczne

Atlasy i tablice anatomiczne.

Atlas chorób błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia.

Prezentacje multimedialne dotyczące chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej.

Przezrocza, plansze tematyczne dotyczące paradontozy.

Głowy fantomowe.

Opisy przypadków.

Irygator (aparat water-pik).

Narzędzia do usuwania kamienia nazębnego.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do oceny stanu zdrowotnego błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia, prowadzenia działań edukacyjnych oraz wykonywania zabiegów profilaktyczno-leczniczych. Podczas zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu: anatomii i fizjologii narządu żucia, wykonywania badań diagnostycznych i zapobiegania próchnicy zębów.

W procesie dydaktycznym proponuje się stosować następujące metody nauczania: wykładu konwersatoryjnego, pogadanki, inscenizacji, dyskusji dydaktycznej, pokazu z objaśnieniem, pokazu z instruktążem, metody przypadków oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej. Każdy uczeń powinien samodzielnie, pod kierunkiem lekarza dentysty, przygotować i przeprowadzić zaproponowane ćwiczenia. Zaleca się również organizowanie wycieczek dydaktycznych do poradni stomatologicznych, w szczególności do poradni chorób błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia, w celu zapoznania się z różnymi sposobami prowadzenia działań profilaktycznych.

Podczas zajęć należy przygotować uczniów do wykonywania czynności związanych z profilaktyką chorób jamy ustnej. W profilaktyce domowej należy uwzględnić: prawidłową higienę jamy ustnej, odpowiedni skład i konsystencję pożywienia oraz racjonalny tryb życia. Profilaktyka profesjonalna dotyczy edukacji pacjenta w zakresie racjonalnego odżywiania, higienicznego trybu życia i higieny jamy ustnej, wykonywania okresowych zabiegów profilaktycznych oraz eliminowania wad zębowo-zgryzowych. W procesie dydaktycznym ważne jest również kształtowanie umiejętności:

- określania czynników wpływających na powstawanie chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej,
- oceniania stanu błony śluzowej jamy ustnej i stanu przyzębia,
- ustalania planu pracy w zakresie działań zapobiegawczych i leczniczych,

- wykonywania czynności profilaktycznych i leczniczych.

Zajęcia dydaktyczne powinny odbywać się w gabinetach dentystycznych, pracowni edukacji zdrowotnej i pracowni ćwiczeń przedklinicznych, wyposażonych w nowoczesne środki dydaktyczne, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, za pomocą kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Wiadomości i umiejętności uczniów można oceniać za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- organizację pracy,
- stosowanie zasad komunikowania się z pacjentem i współpracownikami,
- posługiwanie się narzędziami i sprzętem do wykonywania zabiegów higieniczno-leczniczych,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich zastosowanych metod sprawdzania oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Jednostka modułowa 322[03].Z2.05

Wykonywanie podstawowych zabiegów profilaktyczno-leczniczych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- rozróżnić stany chorobowe narządu żucia,
- dokonać oceny stanu zdrowotnego układu stomatognatycznego i zaplanować działania terapeutyczne,
- scharakteryzować metody leczenia i rehabilitacji stomatologicznej,
- opracować plan leczenia i rehabilitacji we współpracy z lekarzem dentystą,
- zastosować zasady profilaktyki żywieniowej chorób narządu żucia,
- zaplanować żywienie osób z niedoborami pokarmowymi,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- przygotować pacjentów do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- przygotować produkty lecznicze i materiały stomatologiczne do zabiegów stomatologicznych,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- przygotować formówki do pracy,
- przygotować materiały stosowane w profilaktyce przeciwpróchnicowej,
- przygotować materiały do wypełnień,
- przygotować materiały użytkowane w protetyce i ortodoncji,
- przygotować masy wyciskowe i ocenić wyciski na łyżkach wyciskowych,
- przygotować środki lecznicze na zlecenie lekarza dentysty,
- wykonać czynności i zabiegi higieniczne oraz profilaktyczno-lecznicze na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty, zgodnie z zasadami aseptyki i antyseptyki,
- wykonać fizykoterapeutyczne zabiegi stomatologiczne na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty,
- przeprowadzić ćwiczenia z zakresu profilaktyki i terapii ortodontycznej na zlecenie lekarza dentysty,
- scharakteryzować metody pracy higienistki stomatologicznej z lekarzem dentystą,
- wykonać czynności związane z asystowaniem lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych,
- wykonać zabiegi stomatologiczne z użyciem specjalistycznej aparatury,

- zabezpieczyć substancje i materiały skażone oraz odpadki po przeprowadzonych zabiegach stomatologicznych,
- zastosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- zastosować zasady komunikowania się z pacjentem i współpracownikami,
- uniknąć zachowań ujemnie wpływających na przebieg leczenia pacjenta,
- zastosować zasady etyki podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- sporządzić dokumentację dotyczącą wykonywanych zabiegów stomatologicznych.

2. Materiał nauczania

Ocena stanu zdrowotnego układu stomatognatycznego.

Metody leczenia stomatologicznego.

Zasady planowania leczenia i rehabilitacji stomatologicznej.

Zasady profilaktyki żywieniowej i żywienia w chorobach narządu żucia.

Zasady przygotowania pacjentów do zabiegu stomatologicznego.

Organizacja stanowiska pracy.

Środki ochrony indywidualnej.

Zasady przygotowania materiałów stomatologicznych.

Zasady aseptyki i antyseptyki.

Zasady i techniki podawania środków leczniczych.

Czynności i zabiegi higieniczne oraz profilaktyczno-lecznicze.

Fizykoterapeutyczne zabiegi stomatologiczne.

Zasady asystowania podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych.

Zasady postępowania z substancjami i materiałami skażonymi oraz odpadkami po zabiegach stomatologicznych.

Zasady aseptyki i antyseptyki.

Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Zasady komunikowania się i etyki podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych.

Zasady dokumentowania przeprowadzonych zabiegów stomatologicznych.

3. Ćwiczenia

- Przygotowywanie stanowiska pracy do wykonywania zabiegów stomatologicznych.
- Przygotowywanie pacjentów do wykonywania zabiegów rehabilitacyjnych.
- Wykonywanie podstawowych zabiegów leczenia próchnicy początkowej pod nadzorem lekarza dentysty.
- Wykonywanie zabiegów lakowania zębów pod nadzorem lekarza dentysty.
- Wykonywanie zabiegów znoszenia nadwrażliwości zębów pod nadzorem lekarza dentysty.
- Wykonywanie korekty wypełnień zębów pod nadzorem lekarza dentysty.
- Wykonywanie zabiegów ligatowania zębów pod nadzorem lekarza dentysty.
- Wykonywanie zabiegów usuwania złogów nazębnych pod nadzorem lekarza dentysty.
- Stosowanie przymoczków, sączków, okładów i pędzliowań jamy ustnej roztworami leków.
- Wykonywanie biernych i czynnych ćwiczeń mięśni narządu żucia.
- Stosowanie akcesoriów ortodontycznych do korekty zgryzu (płytki przedsionkowe i łopatkę drewnianą, utrzymywacze przestrzeni, czepiec z procą bródkową).
- Posługiwanie się narzędziami do usuwania złogów nazębnych, do opracowywania szkliwa i zębiny oraz do wykonywania wypełnień.
- Przygotowywanie materiałów stomatologicznych do wypełnień czasowych i stałych.
- Przygotowywanie wycisków i ocenianie ich za pomocą łyżek wyciskowych.
- Przeprowadzanie instruktażu dla pacjentów, dotyczącego wykonywania higienicznych czynności stomatologicznych.

4. Środki dydaktyczne

Modele łuków zębowych.

Tablice anatomiczne głowy.

Zestaw do nauki higieny jamy ustnej.

Aparatura do wykonywania zabiegów stomatologicznych.

Unit stomatologiczny.

Materiały stomatologiczne.

Wyroby medyczne.

Bielizna zabiegowa.

Prezentacje multimedialne dotyczące wykonywania higienicznych czynności stomatologicznych.

Przezroczka, filmy dydaktyczne dotyczące wykonywania zabiegów stomatologicznych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu kształtowanie umiejętności wykonywania czynności i zabiegów higienicznych oraz profilaktyczno-leczniczych zabiegów stomatologicznych.

Podczas realizacji programu jednostki należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu: stanu zdrowotnego układu stomatognatycznego, patofizjologii narządu żucia, diagnostyki, wyposażenia gabinetu stomatologicznego oraz z zakresu aseptyki i antyseptyki.

Do osiągnięcia szczegółowych celów kształcenia proponuje się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego, metody przypadków, pokazu z objaśnieniem, pokazu z instruktążem, pogadanki, dyskusji dydaktycznej oraz ćwiczeń praktycznych. Każdy uczeń powinien wykonać ćwiczenia zaproponowane przez nauczyciela. W trakcie ich realizacji należy na bieżąco kontrolować czynności wykonywane przez uczniów oraz korygować błędy i kierunkować ich pracę. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej. Zaleca się organizowanie wycieczek dydaktycznych do poradni i gabinetów stomatologicznych w celu zapoznania się z organizacją pracy oraz zasadami wykonywania zabiegów higienicznych, profilaktycznych i leczniczych.

W procesie nauczania-uczenia się szczególną uwagę należy zwracać na:

- przygotowanie pacjentów i stanowiska pracy do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- wykonywanie zabiegów profilaktyczno-leczniczych,
- asystowanie podczas wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych,
- stosowanie zasad komunikowania się z pacjentem oraz współpracownikami.

Ważne jest również kształtowanie postawy sumienności i odpowiedzialności za czynności wykonywane podczas zabiegów stomatologicznych.

Zajęcia powinny odbywać się w gabinecie dentystycznym i pracowni ćwiczeń przedklinicznych, wyposażonych w specjalistyczną aparaturę, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane w zespołach 6-8 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Ocena osiągnięć szkolnych powinna aktywizować i mobilizować uczniów do dalszej pracy.

Wiedza uczniów, niezbędna do realizacji ćwiczeń, może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się podczas obserwacji ćwiczeń wykonywanych przez uczniów. W trakcie obserwacji szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- organizację stanowiska pracy,
- wykonywanie czynności i zabiegów stomatologicznych,
- stosowanie zasad aseptyki i antyseptyki,
- stosowanie wiedzy teoretycznej w działaniu,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zabiegów.

Podczas oceny poziomu osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić stopień opanowania wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych. W procesie oceniania, po zakończeniu realizacji programu jednostki, zaleca się zastosowanie testu praktycznego. W końcowej ocenie osiągnięć uczniów należy uwzględnić wyniki zastosowanych metod sprawdzania.

Moduł 322[03].Z3

Edukacja zdrowotna

1. Cele kształcenia

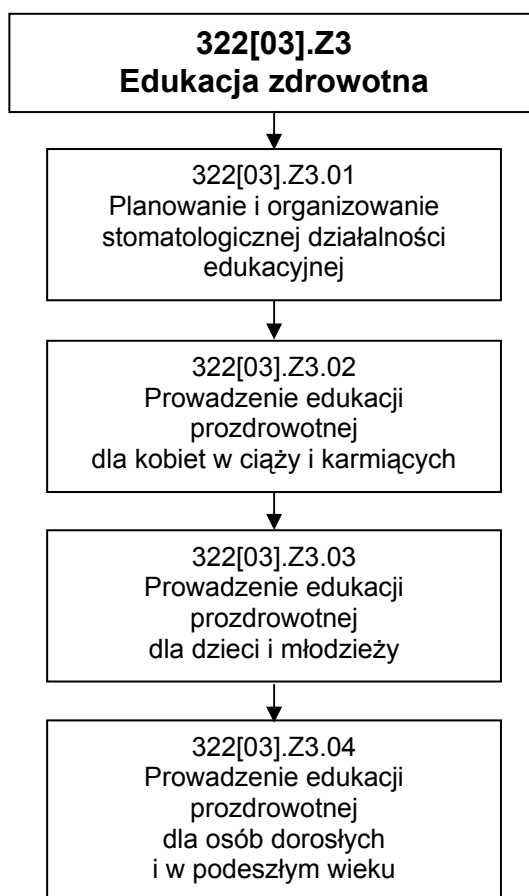
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać cele i zadania opieki zdrowotnej,
- współpracować z instytucjami i organizacjami społecznymi,
- określać cele i zadania profilaktyki w ochronie oraz promocji zdrowia,
- posługiwać się miernikami oraz normami stosowanymi w ochronie i promocji zdrowia,
- oceniać poziom zdrowia społeczeństwa na podstawie wyników badań statystycznych,
- przygotowywać, organizować i prowadzić profilaktykę stomatologiczną,
- propagować stosowanie zasad higieny jamy ustnej,
- kształtować postawy sprzyjające zdrowiu,
- kształtować właściwe nawyki higieniczne i dietetyczne,
- planować i organizować edukację prozdrowotną z zakresu profilaktyki stomatologicznej,
- dobierać środki dydaktyczne i metody prowadzenia edukacji zdrowotnej,
- wykonywać pomoce dydaktyczne stosowane w procesie stomatologicznej edukacji zdrowotnej,
- prowadzić dokumentację dotyczącą stomatologicznej edukacji zdrowotnej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].Z3.01	Planowanie i organizowanie stomatologicznej działalności edukacyjnej	112
322[03].Z3.02	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla kobiet w ciąży i karmiących	97
322[03].Z3.03	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla dzieci i młodzieży	100
322[03].Z3.04	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla osób dorosłych i w podeszłym wieku	120
Razem		429

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Charzyńska-Gula M.: Edukacja zdrowotna rodziny. IMW, Lublin 2002
- Dembowski J.: Psychologiczne problemy starzenia się człowieka. PZWL, Warszawa-Poznań 1984
- Kawczyńska-Butrym Z.: Problemy opieki nad człowiekiem starszym – obszary pomocy i wsparcia. Praca socjalna. Śląsk, Katowice 1999
- Kawczyńska-Butrym Z.: Rodzinny kontekst zdrowia i choroby. Centrum Edukacji Medycznej, Warszawa 1995
- Knychalska-Karwan Z. (red.): Stomatologia środowiskowa. Wydanie IV. Collegium Medicum UJ, Kraków 1994
- Kierst W.: Nauka żywieniu człowieka zdrowego i chorego. PWN, Warszawa 1990
- Konsensus grupy ekspertów pod auspicjami Fundacji Promocji Zdrowia Jamy Ustnej i Profilaktyki Fluorkowej Próchnicy Zębów. Warszawa 2001
- Korczak C.: Higiena i ochrona zdrowia. PZWL, Warszawa 1997
- Krzymiński S.: Zaburzenia psychiczne wieku podeszłego. PZWL, Warszawa 1993
- Okrasa W.: Funkcje socjalne Państwa. INE PAN, Warszawa 1995
- Oblacińska A.: Standardy i metodyka pracy pielęgniarki i higienistki szkolnej. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2003

Susłowska M.: Psychologia starzenia się i starości. PZWL, Warszawa 1989

Szatko I., Boczkowski A.: Skuteczność systemu opieki stomatologicznej w Polsce. Instytut Medycyny Pracy, Łódź 1995

Szpinger-Nozdak M.: Stomatologia wieku rozwojowego. PZWL, Warszawa 1995

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[03].Z3.01

Planowanie i organizowanie stomatologicznej działalności edukacyjnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się pojęciami: kultura zdrowotna, wychowanie zdrowotne, edukacja zdrowotna, promocja zdrowia,
- określić kierunki rozwoju edukacji zdrowotnej,
- scharakteryzować zasady i metody wychowania zdrowotnego,
- scharakteryzować koncepcje promocji zdrowia,
- określić zależności dotyczące układu stomatognatycznego w odniesieniu do poszczególnych okresów życia człowieka,
- określić wpływ warunków środowiskowych na stan zdrowia człowieka i społeczeństwa oraz na edukację prozdrowotną,
- zinterpretować wyniki badań statystycznych dotyczące stanu zdrowia społeczeństwa,
- dokonać analizy informacji medycznych dotyczących stanu narządu żucia pacjenta,
- posłużyć się podstawową terminologią z zakresu dydaktyki,
- scharakteryzować zasady i metody nauczania,
- określić cele stomatologicznej działalności edukacyjnej,
- scharakteryzować środki dydaktyczne stosowane w edukacji zdrowotnej,
- określić formy prowadzenia stomatologicznej edukacji prozdrowotnej,
- dostosować metody i środki oddziaływania do możliwości poznawczych odbiorców,
- dobrać i wykonać pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć edukacyjnych,
- dokonać oceny zaplanowanych działań,
- określić rolę higienistki stomatologicznej w edukacji prozdrowotnej,
- zaplanować i zorganizować pracę edukacyjną dla pacjentów w różnym wieku, pochodzących z różnych środowisk,
- zaplanować pracę z zakresu edukacji prozdrowotnej dla kobiet w ciąży i matek karmiących,
- zaplanować pracę z zakresu edukacji prozdrowotnej dla dzieci i młodzieży,
- zaplanować pracę z zakresu edukacji prozdrowotnej dla osób dorosłych i w podeszłym wieku,

- zaplanować i zorganizować działania dotyczące profilaktyki fluorowej próchnicy zębów,
- zaplanować i zorganizować działania z zakresu profilaktyki periodontologicznej,
- zaplanować i zorganizować działania z zakresu profilaktyki ortodontycznej,
- zaplanować działania edukacyjne ułatwiające profilaktykę ubytków w uzębieniu,
- podjąć współpracę z instytucjami opracowującymi publikacje z zakresu higieny stomatologicznej.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia z zakresu edukacji zdrowotnej.

Kierunki, zasady i metody oddziaływania wychowania zdrowotnego.

Koncepcje promocji zdrowia.

Wpływ warunków środowiskowych na stan zdrowia człowieka i społeczeństwa.

Aspekty socjalne a edukacja prozdrowotna.

Analiza wyników badań statystycznych.

Elementy dydaktyki: podstawowa terminologia, zasady i metody nauczania, cele działalności edukacyjnej, środki dydaktyczne.

Formy stosowane w stomatologicznej edukacji prozdrowotnej: kształcenie systematyczne, żywe słowo i audytywne, słowo drukowane, wizualne i audiowizualne, artystyczno-naukowe, współzawodnictwo, bezpośredni kontakt w warunkach rzeczywistych.

Ocena planu stomatologicznej działalności edukacyjnej.

Zasady planowania i organizowania stomatologicznej edukacji prozdrowotnej.

Zasady współpracy z instytucjami opracowującymi publikacje z zakresu higieny stomatologicznej.

3. Ćwiczenia

- Określanie czynników warunkujących prawidłowy stan narządu żucia.
- Analizowanie wyników badań statystycznych dotyczących stanu zdrowotnego układu stomatognatycznego osób w różnym wieku.
- Opracowywanie materiałów edukacyjnych wykorzystywanych w procesie promocji zdrowia.
- Przygotowywanie prezentacji na temat zapobiegania próchnicy zębów.
- Opracowywanie planu spotkania z rodzicami i opiekunami dzieci w celu kształtowania prawidłowych nawyków higienicznych.

- Organizowanie spotkania z personelem pedagogicznym szkoły w celu zachęcenia do współpracy w zakresie profilaktyki chorób narządu żucia.
- Dobieranie formy wychowania zdrowotnego w zakresie profilaktyki periodontologicznej.
- Dobieranie formy wychowania zdrowotnego w zakresie profilaktyki ortodontycznej.
- Przygotowywanie pogadanki o sposobach wykonywania zabiegów higienicznych jamy ustnej.
- Przygotowywanie scenariusza zajęć dydaktycznych z zakresu higieny jamy ustnej.

4. Środki dydaktyczne

Plansze i tablice dydaktyczne z zakresu profilaktyki chorób narządu żucia.

Tablice i modele anatomiczne.

Plansze, schematy, tablice opisujące podział celów kształcenia, metod nauczania i środków dydaktycznych.

Foliogramy, przezrocza, fotografie dotyczące sposobów higieny jamy ustnej.

Filmy dydaktyczne i plakaty z zakresu edukacji prozdrowotnej.

Materiały dydaktyczne: poradniki tematyczne, broszury, informatory.

Przewodniki i foldery.

Prezentacje multimedialne dotyczące sposobów upowszechniania edukacji zdrowotnej.

Podręczniki, publikacje o zdrowiu.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest zapoznanie uczniów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu promocji i ochrony zdrowia, edukacji zdrowotnej oraz kształtowanie umiejętności planowania i organizowania stomatologicznej działalności edukacyjnej dla osób w różnym wieku i pochodzących z różnych grup społecznych. Podczas zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów zakresu opracowywania planów profilaktyczno-leczniczych.

W procesie kształcenia należy stosować następujące metody nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, metody projektów, metody sytuacyjnej oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej. Każdy uczeń powinien przygotować i przeprowadzić ćwiczenia pod kierunkiem nauczyciela.

Realizację programu jednostki modułowej należy rozpocząć od analizy danych statystycznych dotyczących poziomu zdrowia społeczeństwa i przedstawienia uczniom wpływu stylu życia, warunków środowiskowych na zdrowie człowieka oraz zachowania zdrowotne. Ważne jest zwracanie uwagi na konieczność zmiany indywidualnych zachowań dla utrzymania lub poprawy stanu zdrowia, w szczególności układu stomatognatycznego.

W procesie dydaktycznym bardzo ważne jest kształtowanie umiejętności doboru form prowadzenia edukacji zdrowotnej oraz metod i środków oddziaływania. Istotne jest przygotowanie uczniów do planowania pracy z zakresu higieny jamy ustnej i dietetyki zwłaszcza wśród kobiet w ciąży i karmiących, dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych i w podeszłym wieku. Bardzo ważne jest przedstawienie szkodliwego wpływu chorób narządu żucia oraz korzystnego wpływu zdrowego i estetycznego użębienia na zdrowie fizyczne, samopoczucie psychiczne i społeczne.

Podczas zajęć szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie indywidualnej i grupowej pracy edukacyjnej,
- planowanie działań edukacyjnych wspomagających zapobieganie chorobom przyzębia,
- planowanie profilaktycznej działalności ortodontycznej,
- planowanie działań edukacyjnych dotyczących zapobiegania ubytkom zębów i wspomagających leczenie protetyczne,
- ocenę planowanych działań.

W procesie planowania działań edukacyjnych ważne jest również zwrócenie uwagi na zasady i dobór formy współpracy z pacjentem, w zależności od jego środowiska zamieszkania, nauczania i wychowania oraz pracy.

Zajęcia powinny odbywać się w, wyposażonych w nowoczesne środki dydaktyczne, pracowni edukacji zdrowotnej, różnych poradniach stomatologicznych, gabinetach profilaktyki zdrowotnej, placówkach funkcjonujących w systemie oświaty, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być realizowane w zespołach 6-8 osobowych lub indywidualnie.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Wiadomości i umiejętności uczniów można oceniać za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- posługiwanie się poprawną terminologią,
- określanie zależności dotyczących układu stomatognatycznego w odniesieniu do poszczególnych okresów życia człowieka,
- planowanie stomatologicznych działań edukacyjnych,
- dobór form, metod i środków dydaktycznych do możliwości poznawczych odbiorcy,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z3.02

Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla kobiet w ciąży i karmiących

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić wpływ ciąży na stan uzębienia kobiety,
- scharakteryzować zmiany hormonalne występujące w czasie ciąży, mające wpływ na stan dziąseł kobiety,
- ocenić stan anatomiczno-czynnościowy narządu żucia u kobiet w ciąży i karmiących,
- określić wpływ czynników zewnętrznych i wewnętrznych na przebieg ciąży i rozwój płodu,
- scharakteryzować czynniki szkodliwe mające wpływ na rozwój płodu, w szczególności na wady wrodzone narządu żucia,
- określić wpływ wirusów na rozwój płodu w poszczególnych trymestrach ciąży,
- scharakteryzować skutki uboczne samoleczenia w czasie ciąży i karmienia,
- określić wpływ właściwego układania dziecka do snu na prawidłowy rozwój narządu żucia,
- scharakteryzować sferę emocjonalno-motywacyjną pacjentki w ciąży i karmiącej,
- zastosować zasady komunikowania się z kobietą w ciąży i karmiącą,
- zastosować techniki zmniejszania stresu u pacjentki w ciąży podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- określić wpływ racjonalnego odżywiania się kobiet w ciąży na rozwój płodu,
- opracować plan żywienia kobiet w ciąży,
- określić znaczenie sposobu odżywiania się matki oraz karmienia naturalnego na prawidłowe kształtowanie i rozwijanie się narządu żucia dziecka,
- określić wpływ naprzemiennego karmienia niemowlęcia na prawidłowy rozwój układu stomatognatycznego,
- zaplanować żywienie kobiet karmiących,
- określić znaczenie przestrzegania wymagań sanitarno-epidemiologicznych podczas przygotowywania posiłków,
- zastosować zasady zapobiegania zatruciom pokarmowym,

- określić znaczenie wykonywania zabiegów higieniczno-profilaktycznych narządu żucia u kobiet w ciąży i karmiących,
- dobrać formy realizacji działań edukacyjnych wśród kobiet w ciąży i karmiących, dotyczące profilaktyki chorób narządu żucia,
- zastosować zasady zapobiegania próchnicy zębów oraz chorobom przyzębia,
- scharakteryzować spożywcze źródła fluoru oraz preparaty do higieny jamy ustnej zawierające fluor,
- zastosować preparaty z fluorem podczas higieny jamy ustnej,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne dla kobiet w ciąży i karmiących z zakresu higieny jamy ustnej,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne dla kobiet w ciąży i karmiących na temat profilaktyki próchnicy zębów,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne dla kobiet w ciąży i karmiących na temat zapobiegania zmianom ortodontycznym,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne dla kobiet w ciąży i karmiących na temat zapobiegania zmianom periodontologicznym,
- posłużyć się pomocami dydaktycznymi podczas realizacji działań edukacyjnych,
- posłużyć się aparaturą techniczną niezbędną do prezentacji materiałów edukacyjnych,
- udokumentować realizację przeprowadzonych działań edukacyjnych,
- zastosować zasady etyki zawodowej.

2. Materiał nauczania

Wpływ ciąży na stan zdrowotny narządu żucia.

Ocena stanu narządu żucia kobiet w ciąży i karmiących.

Wpływ czynników zewnętrznych i wewnętrznych na przebieg ciąży i rozwój płodu.

Zasady komunikowania się z kobietą w ciąży i karmiącą.

Techniki zmniejszania stresu.

Zasady żywienia kobiet w ciąży.

Zasady żywienia kobiet karmiących.

Wpływ sposobu karmienia niemowlęcia na rozwój układu stomatognatycznego.

Zasady zapobiegania zatruciom pokarmowym.

Higiena jamy ustnej kobiet w ciąży i karmiących.

Formy realizacji działań edukacyjnych, materiały dydaktyczne.

Zasady użytkowania aparatury do prezentacji materiałów edukacyjnych.

Zasady dokumentowania działań edukacyjnych.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Udzielanie wsparcia emocjonalnego kobiecie w ciąży lub karmiącej w sytuacji stresowej związanej z wykonywaniem zabiegów stomatologicznych – symulacja.
- Rozróżnianie zmian patologicznych w obrębie jamy ustnej, wywołanych przez bakterie, wirusy lub drożdżaki, mających wpływ na zdrowie kobiety w ciąży i noworodka.
- Podejmowanie współpracy z rodziną kobiety w ciąży lub karmiącej w celu rozpoznania stomatologicznych potrzeb higieniczno-pielęgnacyjnych.
- Opracowywanie jadłospisów dla kobiet w ciąży i karmiących z uwzględnieniem stanu zdrowia kobiety oraz możliwości finansowych.
- Dobieranie prawidłowej techniki karmienia noworodka na podstawie obserwacji czynności ssania i połykania pokarmu.
- Przeprowadzanie instruktażu z zakresu wykonywania zabiegów higienicznych w obrębie jamy ustnej u kobiet w ciąży oraz karmiących.
- Opracowywanie scenariusza zajęć edukacyjnych dotyczących profilaktyki próchnicy zębów u kobiet w ciąży i karmiących.
- Opracowywanie scenariusza zajęć edukacyjnych dla kobiet w ciąży i karmiących na temat profilaktyki zmian ortodontycznych.
- Opracowywanie scenariusza zajęć edukacyjnych dla kobiet w ciąży i karmiących na temat profilaktyki chorób przyzębia.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.

Przykładowe jadłospisy.

Filmy dydaktyczne dotyczące karmienia niemowlęcia.

Fotografie i przezroczka z komentarzem ilustrujące prawidłową pielęgnację jamy ustnej noworodka.

Atlasy anatomiczne ilustrujące rozwój układu stomatognatycznego dziecka.

Publikacje na temat profilaktyki chorób narządu żucia u kobiet w ciąży i karmiących.

Modele łuków zębowych.

Plakaty i materiały reklamowe firm produkujących środki do higieny jamy ustnej.

Tablice dydaktyczne obrazujące techniki pielęgnacji jamy ustnej u osób dorosłych, noworodka i niemowlęcia.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie u uczniów umiejętności prowadzenia stomatologicznej edukacji kobiet w ciąży i karmiących. Podczas zajęć należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu anatomii, fizjologii i patofizjologii narządu żucia, niezbędnej podczas oceny stanu zdrowotnego jamy ustnej.

Osiągnięcie szczegółowych celów kształcenia umożliwi stosowanie następujących metod nauczania: dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, metody sytuacyjnej oraz ćwiczeń praktycznych. Ćwiczenia przedstawione w programie jednostki stanowią propozycję, którą nauczyciel może uzupełniać o inne, w zależności od potrzeb edukacyjnych uczniów.

W procesie dydaktycznym niezbędne jest zwrócenie uwagi na zmiany hormonalne występujące podczas ciąży i ich wpływ na zachowanie kobiety oraz wpływ procesów emocjonalnych i motywacyjnych na przebieg ciąży i proces karmienia. Bardzo ważne podczas ciąży jest prowadzenie edukacji z zakresu zapobiegania próchnicy zębów u kobiety, a w szczególności zwrócenie uwagi na utrzymywanie prawidłowej higieny jamy ustnej (zapobiegającej rozwojowi bakterii) oraz usuwanie płytki nazębnej. Mając na uwadze prawidłowy rozwój zębów dziecka niezbędne jest planowanie racjonalnego odżywiania zarówno kobiety w ciąży, jak i karmiącej oraz dostarczenie niezbędnych składników odżywczych. Zbilansowana dieta powinna zawierać dużą ilość owoców, warzyw, mleka i przetworów mlecznych, pieczywa i zbóż oraz pełnowartościowych białek pochodzących z mięsa zwierząt i ryb.

Podczas realizacji programu jednostki należy zwracać uwagę na edukację rodziców i opiekunów dzieci, zwłaszcza w zakresie:

- określania korzyści wynikających z karmienia naturalnego,
- przestrzegania zasad higieny podczas karmienia naturalnego oraz sztucznego,
- stosowania prawidłowych technik karmienia oraz prawidłowego układania dziecka do snu, mających wpływ na rozwój narządu żucia.

Istotny jest również dobór form realizacji zajęć edukacyjnych w zależności od stanu emocjonalnego i możliwości poznawczych kobiet.

Zajęcia dydaktyczne mogą być prowadzone w pracowni edukacji zdrowotnej i gabinetach stomatologicznych w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Wiadomości i umiejętności uczniów można oceniać za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- sposób porozumiewania się z pacjentką,
- planowanie stomatologicznych działań edukacyjnych,
- wykonywanie stomatologicznych zabiegów higieniczno-profilaktycznych,
- stosowanie działań wspomagających prawidłowy rozwój układu stomatognatycznego u dzieci,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z3.03

Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla dzieci i młodzieży

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować organizację opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą w Polsce,
- scharakteryzować podział na grupy dyspanseryjne i grupy ryzyka zdrowotnego,
- scharakteryzować organizację opieki zdrowotnej nad osobami z dysfunkcjami różnych układów,
- dokonać oceny stanu zdrowotnego narządu żucia u dzieci i młodzieży,
- określić wpływ czynników wewnątrzpochodnych i pochodzenia zewnętrznego na powstawanie chorób jamy ustnej,
- określić wpływ dysfunkcji, parafunkcji i choroby próchnicowej na powstawanie wad zgryzu,
- określić wpływ wartości odżywczej i konsystencji pożywienia na kształtowanie narządu żucia,
- określić znaczenie witaminy D w zapobieganiu krzywicy,
- wyjaśnić wpływ przebytej krzywicy na powstawanie wad zgryzu,
- wyjaśnić wpływ przebytych chorób wirusowych na wady rozwojowe jamy ustnej,
- scharakteryzować szkodliwe nawyki u dzieci (ssanie palca, smoczka) i wyjaśnić ich wpływ na powstawanie zmian ortodontycznych,
- scharakteryzować metody zapobiegania wadom zgryzu i wyjaśnić konieczność leczenia istniejących wad,
- scharakteryzować przyczyny powstawania próchnicy zębów u dzieci i młodzieży,
- wyjaśnić przyczyny powstawania próchnicy kwitnącej,
- wyjaśnić wpływ słodczy na powstawanie próchnicy,
- wyjaśnić rolę związków fluoru w profilaktyce próchnicy zębów,
- dobrać sposób szczotkowania zębów odpowiednio do wieku dziecka i stanu zdrowotnego jamy ustnej,
- wyjaśnić znaczenie spożywania owoców i warzyw w procesie mechanicznego oczyszczania zębów,
- wyjaśnić potrzebę wczesnego badania stomatologicznego dzieci i konieczność leczenia zębów mlecznych,
- zachęcić rodziców i opiekunów do częstego kontrolowania stanu uzębienia dzieci i utrwalania prawidłowych nawyków higienicznych oraz ewentualnego leczenia stomatologicznego,

- zaplanować działania edukacyjne z zakresu profilaktyki stomatologicznej dla dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem odbiorców z dysfunkcjami różnych układów,
- dobrać metody i środki dydaktyczne odpowiednio do wieku oraz możliwości poznawczych dzieci i młodzieży,
- przygotować pomoce dydaktyczne do prowadzenia stomatologicznej edukacji zdrowotnej,
- zastosować zasady porozumiewania się z dziećmi i młodzieżą,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki próchnicy zębów dla dzieci i młodzieży,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki chorób przyzębia dla dzieci i młodzieży,
- przeprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki ortodontycznej dla dzieci i młodzieży,
- poprowadzić zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu racjonalnego odżywiania, ze zwróceniem uwagi na wartość odżywczą i konsystencję pokarmów,
- zastosować metody pracy indywidualnej i grupowej,
- opracować, we współpracy z lekarzem dentystą, kierownictwem placówek oświatowych i wychowawcami, program profilaktyki zdrowotnej w ramach stomatologicznej opieki nad uczniami,
- zachęcić nauczycieli przedszkoli i szkół do realizacji programu profilaktyki stomatologicznej,
- ukierunkować personel opiekuńczo-wychowawczy żłobka i przedszkola na organizowanie zabaw mających na celu utrwalenie prawidłowych nawyków higienicznych i dietetycznych,
- zorganizować wystawy i konkursy o tematyce stomatologicznej,
- uzgodnić sposób informowania rodziców i opiekunów o stanie uzębienia dzieci i młodzieży,
- posłużyć się specjalistycznymi programami komputerowymi,
- udokumentować przeprowadzone działania edukacyjne,
- zastosować ogólnie przyjęte zasady etyki.

2. Materiał nauczania

Organizacja opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą oraz osobami z dysfunkcjami różnych układów.

Podział na grupy dyspanseryjne i grupy ryzyka zdrowotnego.

Ocena stanu zdrowotnego narządu żucia u dzieci i młodzieży.

Etiologia chorób narządu żucia u dzieci i młodzieży.

Szkodliwe nawyki u dzieci (ssanie palca lub smoczka), zapobieganie wadom zgryzu.

Zasady oczyszczania zębów.

Kontrola stanu uzębienia u dzieci i młodzieży.

Zasady stomatologicznej edukacji prozdrowotnej dzieci i młodzieży.
Dobór metod pracy i środków dydaktycznych.
Zasady opracowywania i realizacji programu profilaktyki stomatologicznej dla dzieci i młodzieży.
Zasady utrwalania prawidłowych nawyków higienicznych i dietetycznych.
Zasady informowania rodziców i opiekunów o stanie uzębienia dzieci i młodzieży.
Specjalistyczne programy komputerowe.
Zasady dokumentowania przeprowadzonych działań edukacyjnych.
Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Określanie wad zgryzu według trzech płaszczyzn przestrzennych Simona (czołowej, strzałkowej, frankfurckiej) na modelach.
- Organizowanie zajęć edukacyjnych dla nauczycieli, rodziców i opiekunów dzieci na temat szkodliwości spożywania słodczy.
- Prowadzenie zajęć edukacyjnych wśród dzieci młodzieży na temat profilaktyki próchnicy kontaktowej.
- Opracowywanie planu higienizacji jamy ustnej.
- Projektowanie programu profilaktycznego dotyczącego zapobiegania próchnicy zębów oraz chorób przyzębia wśród dzieci i młodzieży.
- Dobieranie metod oczyszczania jamy ustnej, z uwzględnieniem osób z dysfunkcjami różnych układów.
- Udzielanie wskazówek na temat profilaktyki chorób jamy ustnej dzieciom i młodzieży chorującym na cukrzycę oraz ich rodzicom i opiekunom.
- Wykonywanie zabiegów profilaktycznych dotyczących wad zgryzu spowodowanych przez dysfunkcje, parafunkcje i chorobę próchnicową.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.
Programy stomatologicznej profilaktyki zdrowotnej.
Modele szczoteczek do mycia zębów.
Zestaw do nauki higieny jamy ustnej.
Modele płaszczyzn przestrzennych: czołowej, strzałkowej i frankfurckiej.
Modele łuków zębowych, żuchwy, szczęki.
Głowy fantomowe.
Plansze dydaktyczne dotyczące chorób jamy ustnej.
Przeźrocza dotyczące wad zgryzu.
Atlasy anatomiczne ilustrujące rozwój układu stomatognatycznego dziecka w poszczególnych fazach jego rozwoju.

Publikacje na temat profilaktyki chorób narządu żucia u dzieci i młodzieży.

Plakaty i materiały reklamowe firm produkujących środki do higieny jamy ustnej.

Tablice dydaktyczne obrazujące techniki pielęgnacji jamy ustnej u dzieci i młodzieży.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności prowadzenia stomatologicznej edukacji zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem osób z dysfunkcjami różnych układów oraz grup ryzyka zdrowotnego. Należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu rozpoznawania zmian patologicznych w obrębie narządu żucia oraz wpływu chorób ogólnoustrojowych na stan zdrowotny jamy ustnej.

W procesie dydaktycznym zaleca się stosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, gier dydaktycznych, metody przypadków oraz ćwiczeń praktycznych.

Należy zapoznać uczniów do przeprowadzania zajęć edukacyjnych z nauczycielami placówek oświatowych, rodzicami oraz opiekunami dzieci i młodzieży. Istotne jest uwrażliwienie ich na konieczność przestrzegania zasad higieny jamy ustnej i leczenia istniejących zmian patologicznych oraz wyjaśnienie wpływu zmian patologicznych w jamie ustnej na zdrowie człowieka.

Podczas zajęć szczególną uwagę należy zwracać na kształtowanie umiejętności:

- oczyszczania zębów,
- oznaczania i przechowywania szczotek, past i kubków w placówkach oświatowych,
- dokonywania kontroli stanu narządu żucia dzieci i młodzieży,
- prowadzenia edukacji zdrowotnej w zakresie profilaktyki próchnicy zębów i chorób przyzębia oraz zmian ortodontycznych,
- prowadzenia edukacji zdrowotnej w zakresie racjonalnego odżywiania się dzieci i młodzieży,
- doboru form, metod i środków dydaktycznych do możliwości poznawczych odbiorców, zwłaszcza dzieci z dysfunkcjami różnych narządów oraz grup ryzyka zdrowotnego.

Zajęcia mogą być realizowane w pracowni edukacji zdrowotnej wyposażonej w niezbędne materiały dydaktyczne oraz pracowni komputerowej z możliwością korzystania z Internetu, w grupach do 15 uczniów. Ćwiczenia mogą być wykonywane w zespołach 6-8 osobowych.

Wskazane jest organizowanie wycieczek dydaktycznych do żłobków, przedszkoli i szkół w celu poprowadzenia zajęć z zakresu edukacji prozdrowotnej wśród dzieci i młodzieży.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów ustalonych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Sprawdzanie i ocenianie wiadomości umiejętności uczniów może być przeprowadzane za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- stosowanie zasad porozumiewania się z dziećmi w różnym wieku,
- organizowanie i realizowanie stomatologicznych działań edukacyjnych wśród dzieci młodzieży,
- zapobieganie chorobom układu stomatognatycznego,
- umiejętne rozwiązywanie problemów,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[03].Z3.04

Prowadzenie edukacji prozdrowotnej dla osób dorosłych i w podeszłym wieku

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować organizację stomatologicznej opieki zdrowotnej osób dorosłych,
- scharakteryzować zmiany ogólnoustrojowe oraz narządu żucia związane ze starzeniem się organizmu człowieka,
- określić zasady zapobiegania chorobom wieku dojrzałego,
- wyjaśnić wpływ funkcjonowania gruczołów dokrewnych na stan zdrowia człowieka w podeszłym wieku,
- scharakteryzować odrębności psychiki osoby w wieku podeszłym i funkcjonowanie w zmieniającej się sytuacji ekonomiczno-społecznej,
- dokonać oceny stanu zdrowotnego narządu żucia u osób dorosłych i w podeszłym wieku,
- wyjaśnić wpływ higieny jamy ustnej na stan zdrowotny zębów i przyzębia,
- scharakteryzować problemy zdrowotne dotyczące układu stomatognatycznego, występujące u osób dorosłych i w podeszłym wieku,
- wyjaśnić wpływ okołożębowych i przyzębnych ognisk zakażenia na organizm człowieka,
- uzasadnić konieczność leczenia i rehabilitacji narządu żucia,
- scharakteryzować najczęstsze przyczyny braków zębowych i bezzębia,
- wyjaśnić wpływ braków w uzębieniu na zdrowie fizyczne oraz samopoczucie psychiczne i społeczne,
- określić zasady profilaktyki zaburzeń w narządzie żucia wynikających z braków uzębieniu,
- poinstruować pacjentów o możliwości skorzystania z zaopatrzenia protetycznego,
- poinstruować pacjenta o zasadach użytkowania protez zębowych oraz o konieczności higienicznego ich utrzymania,
- rozpoznać problemy pacjenta wynikające z użytkowania protez zębowych,
- określić przyczyny stomatopatii protetycznych,

- zorganizować i przeprowadzić działania edukacyjne związane z profilaktyką i wczesnym leczeniem zmian chorobowych w obrębie narządu żucia,
- dostosować formy, metody i środki dydaktyczne do możliwości poznawczych odbiorców, zwłaszcza osób w podeszłym wieku,
- posłużyć się pomocami dydaktycznymi podczas realizacji zajęć edukacyjnych,
- zachęcić osoby dorosłe i w podeszłym wieku do zachowań służących zdrowiu,
- udzielić porad na temat racjonalnego odżywiania,
- uzasadnić konieczność zapobiegania chorobom nowotworowym i wczesnego rozpoznawania stanów przedrakowych układu stomatognatycznego,
- podjąć współpracę z instytucjami społecznymi w zakresie usprawniania narządu żucia osób w podeszłym wieku,
- podjąć współpracę z placówkami kulturalno-oświatowymi w celu propagowania stomatologicznej edukacji zdrowotnej,
- udokumentować realizację przeprowadzonych działań edukacyjnych,
- zastosować ogólnie przyjęte zasady etyki.

2. Materiał nauczania

Organizacja stomatologicznej opieki osób dorosłych.

Biologia procesu starzenia się organizmu człowieka.

Odrębności fizyczne i psychiczne osób w podeszłym wieku.

Ocena stanu zdrowotnego narządu żucia, badania kontrolne.

Zasady pielęgnowania jamy ustnej.

Stomatologiczne problemy zdrowotne osób dorosłych i w podeszłym wieku.

Braki w uzębieniu i bezzębnie.

Zaopatrzenie protetyczne: rodzaje, zasady użytkowania.

Stomatopatia protetyczna.

Problemy osób użytkujących protezy.

Organizacja i realizacja działań edukacyjnych.

Dobór form, metod i środków dydaktycznych do realizacji edukacji zdrowotnej.

Zasady żywienia osób dorosłych z uwzględnieniem osób w podeszłym wieku.

Zasady zapobiegania chorobom nowotworowym układu stomatognatycznego.

Zasady usprawniania narządu żucia u osób w podeszłym wieku.

Zasady współpracy z instytucjami społecznymi oraz placówkami kulturalno-oświatowymi.

Zasady dokumentowania przeprowadzonych działań edukacyjnych.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Przygotowywanie prezentacji na temat sposobów zapobiegania próchnicy zębów, chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej.
- Prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród osób dorosłych na temat korzyści wynikających z posiadania własnego uzębienia oraz ujemnego wpływu braków zębowych.
- Dobieranie form i metod realizacji stomatologicznej edukacji zdrowotnej.
- Opracowywanie przykładowych jadłospisów dla osób z różnymi chorobami narządu żucia.
- Wykonywanie toalety jamy ustnej osoby z dysfunkcją narządu żucia.
- Określanie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych osób w podeszłym wieku.
- Prowadzenie instruktażu w zakresie użytkowania protez zębowych.
- Prowadzenie rozmów z osobami starszymi z zastosowaniem zasad aktywnego słuchania.
- Rozwiązywanie problemów stomatologicznych osób w podeszłym wieku – analiza opisu przypadku.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.

Modele żuchwy i szczęki.

Fantomy bezzębnych wyrostków zębowych żuchwy i szczęki.

Protezy zębowe.

Szczoteczki i preparaty higieniczne do pielęgnacji jamy ustnej.

Akcesoria i preparaty do higieny stomatologicznych aparatów stomatologicznych i protez zębowych.

Publikacje specjalistyczne dotyczące stomatologicznej edukacji prozdrowotnej osób dorosłych i w podeszłym wieku.

Materiały reklamowe firm.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności prowadzenia działań edukacyjnych wśród osób dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem osób w podeszłym wieku.

W procesie dydaktycznym zaleca się stosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, inscenizacji oraz ćwiczeń praktycznych.

Podczas realizacji programu jednostki należy zwracać uwagę na zagadnienia dotyczące zapobiegania chorobom jamy ustnej oraz konieczność leczenia i rehabilitacji narządu żucia. Istotne jest również zwrócenie uwagi na tematykę dotyczącą lęku osób dorosłych przed wykonywaniem zabiegów stomatologicznych oraz na zaniechania wynikające z tej sytuacji. Należy przedstawić korzyści wynikające z profilaktyki stomatologicznej, nowoczesne metody leczenia i znieczulenia oraz możliwości uzupełniania protetycznego braków w uzębieniu. Ważne jest zwracanie uwagi na stosowanie zasad użytkowania protez zębowych i innych aparatów stomatologicznych oraz możliwość tworzenia się ubytków próchnicowych w miejscach ich przylegania do zębów, a także na możliwość szkodliwego działania tych uzupełnień na przyzębie.

Zajęcia powinny być realizowane w pracowni edukacji zdrowotnej, pracowni ćwiczeń przedklinicznych i gabinetach dentystycznych, wyposażonych w środki dydaktyczne niezbędne do prowadzenia edukacji zdrowotnej. Wskazane jest organizowanie wycieczek dydaktycznych do placówek ochrony zdrowia zajmujących się profilaktyką chorób oraz leczeniem i rehabilitacją narządu żucia. Ćwiczenia powinny być wykonywane indywidualnie, pod kierunkiem nauczyciela.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć powinno dostarczyć nauczycielowi i uczniowi informacji o zakresie i poziomie opanowania umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Sprawdzanie i ocenianie wiadomości umiejętności uczniów może być przeprowadzane za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania

ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- stosowanie zasad porozumiewania się, zwłaszcza z osobami w podeszłym wieku,
- organizowanie i realizowanie stomatologicznych działań edukacyjnych w środowisku zamieszkania i pracy pacjentów,
- organizowanie i realizowanie stomatologicznych działań edukacyjnych wśród osób w podeszłym wieku,
- zapobieganie chorobom układu stomatognatycznego,
- umiejętne rozwiązywanie problemów,
- aktywne uczestnictwo w zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględniać wyniki wszystkich stosowanych metod sprawdzania.

Moduł 322[03].Z4

Praktyka zawodowa

1. Cele kształcenia

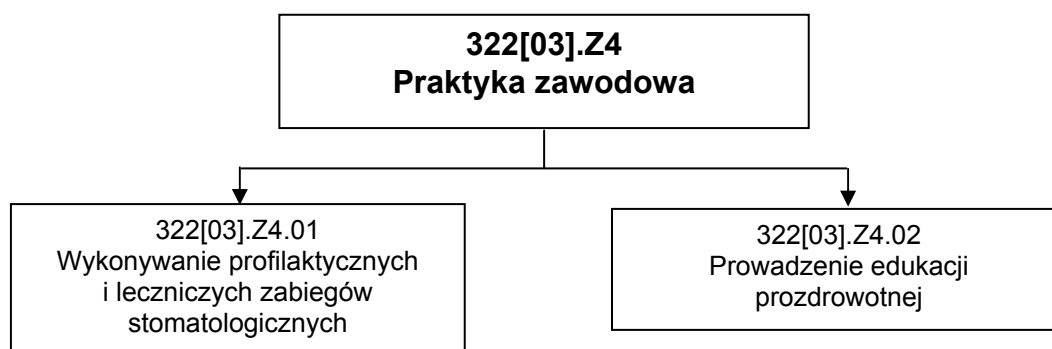
W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- stosować wiedzę z zakresu psychologii i socjologii w kontaktach z pacjentami oraz współpracownikami,
- przygotowywać pacjentów do zabiegów stomatologicznych,
- przygotowywać narzędzia i materiały stosowane podczas zabiegów stomatologicznych,
- oceniać stan zdrowotny zębów, przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej,
- określać potrzeby pacjenta w zakresie funkcjonowania układu stomatognatycznego,
- wykonywać samodzielnie zabiegi profilaktyczno-lecznicze na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentystry,
- asystować lekarzowi dentyście podczas zabiegów,
- użytkować sprzęt, narzędzia, materiały i aparaturę diagnostyczno-leczniczą stosowaną w gabinecie stomatologicznym,
- obsługiwać podstawowe narzędzia fizykoterapeutyczne stosowane w stomatologii,
- współpracować z zespołem terapeutycznym,
- udzielać pacjentowi i jego rodzinie wskazówek dotyczących zapobiegania chorobom jamy ustnej,
- opracowywać plan profilaktyczno-leczniczy dotyczący chorób narządu żucia,
- propagować stosowanie zasad higieny w życiu codziennym,
- prowadzić działalność edukacyjną w zakresie profilaktyki i wczesnego leczenia chorób narządu żucia,
- sporządzać dokumentację medyczną i sprawozdawczą gabinetu stomatologicznego,
- stosować zasady aseptyki i antyseptyki podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- postępować zgodnie z zasadami etyki,
- korzystać z różnych źródeł informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[03].Z4.01	Wykonywanie profilaktycznych i leczniczych zabiegów stomatologicznych	70
322[03].Z4.02	Prowadzenie edukacji prozdrowotnej	35
Razem		105

3. Schemat układu jednostek modułowych

Jednostka modułowa 322[02].Z4.01

Wykonywanie profilaktycznych i leczniczych zabiegów stomatologicznych

1. Cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- zdiagnozować potrzeby pacjenta dotyczące układu stomatognatycznego,
- nawiązać współpracę z zespołem terapeutycznym i wskazać możliwości współdziałania,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- wykonać badania diagnostyczne jamy ustnej na zlecenie lekarza dentysty,
- zastosować podstawowe metody badawcze do oceny stanu zdrowotnego jamy ustnej,
- opracować informacje dotyczące stanu zdrowotnego narządu żucia pacjentów,
- zaplanować i zrealizować działania higieniczno-profilaktyczne oraz lecznicze,
- udzielić pacjentom wskazówek dotyczących zapobiegania chorobom jamy ustnej,
- przygotować pacjenta do zabiegu stomatologicznego,
- posłużyć się sprzętem i aparaturą medyczną podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- wykonać zabiegi profilaktyczne w obrębie jamy ustnej na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentysty,
- zaplanować we współpracy z lekarzem dentystą zabiegi lecznicze,
- wykonać samodzielnie podstawowe zabiegi lecznicze pod nadzorem i na zlecenie lekarza dentysty,
- zastosować różne metody asystowania lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- wykonać czynności z zakresu asystowania lekarzowi dentyście podczas usuwania złogów nazębnych,
- wykonać czynności z zakresu asystowania lekarzowi dentyście podczas leczenia chorób przyzębia,
- wykonać czynności z zakresu asystowania lekarzowi dentyście podczas stomatologicznych zabiegów chirurgicznych,
- wykonać czynności z zakresu asystowania lekarzowi dentyście podczas leczenia ortodontycznego,
- wykonać czynności z zakresu asystowania lekarzowi dentyście podczas leczenia protetycznego,

- wykonać ćwiczenia ortodontyczne na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentystry,
- wykonać zabiegi rehabilitacyjne dotyczące układu stomatognatycznego na zlecenie i pod nadzorem lekarza dentystry,
- zastosować zasady aseptyki i antyseptyki podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych, w szczególności zwiększonego ryzyka epidemiologicznego (HIV, WZW, gruźlica),
- zastosować obowiązujące zasady dezynfekcji i sterylizacji,
- zastosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- sporządzić dokumentację medyczną i sprawozdawczą gabinetu stomatologicznego,
- posłużyć się specjalistycznymi programami komputerowymi niezbędnymi do realizacji zadań zawodowych,
- zastosować ogólnie przyjęte zasady etyki.

2. Materiał nauczania

Rozpoznawanie potrzeb pacjentów, dotyczących narządu żucia.

Organizacja stanowiska pracy.

Wykonywanie badań diagnostycznych i dokonywanie oceny stanu zdrowotnego jamy ustnej.

Planowanie działań higieniczno-profilaktycznych i leczniczych.

Przygotowywanie pacjenta do zabiegu stomatologicznego.

Użytkowanie sprzętu i aparatury medycznej.

Wykonywanie zabiegów higieniczno-profilaktycznych i leczniczych.

Wykonywanie zabiegów profilaktycznych w obrębie jamy ustnej.

Asystowanie lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych.

Przeprowadzanie ćwiczeń ortodontycznych.

Wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych dotyczących układu stomatognatycznego.

Stosowanie zasad aseptyki i antyseptyki.

Stosowanie zasad sterylizacji i dezynfekcji.

Stosowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Prowadzenie dokumentacji medycznej i sprawozdawczej gabinetu stomatologicznego.

Posługiwanie się specjalistycznymi programami komputerowymi.

Stosowanie zasad etyki.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest pogłębienie zdobytych wiadomości oraz doskonalenie umiejętności zawodowych w warunkach rzeczywistych, pod kierunkiem opiekuna praktyki. Opiekun powinien opracować szczegółowy harmonogram praktyki.

Realizacja praktyki zawodowej powinna odbywać się w klinicznej poradni stomatologicznej, poradni stomatologicznej wieku rozwojowego, poradni chorób błony śluzowej jamy ustnej i przyzębia, poradni ortodontycznej, poradni chirurgii stomatologicznej.

Na początku zajęć należy zapoznać uczniów ze strukturą organizacyjną poradni stomatologicznych i zakresem czynności wykonywanych przez higienistkę stomatologiczną oraz lekarza dentystę. Należy również zapoznać ich z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz regulaminem praktyki i obowiązującymi regulaminami wewnętrznymi.

W trakcie realizacji programu jednostki uczniowie powinni wykonywać zadania umożliwiające doskonalenie umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia. W zależności od specyfiki gabinetu stomatologicznego, w którym uczniowie będą odbywali praktykę zawodową, należy umożliwić realizację treści kształcenia z zakresu:

- określania potrzeb zdrowotnych pacjenta w zakresie układu stomatognatycznego,
- planowania i realizowania działań higieniczno-profilaktycznych, leczniczych oraz rehabilitacyjnych w zakresie narządu żucia,
- asystowania lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- stosowania zasad aseptyki i antyseptyki oraz sterylizacji i dezynfekcji,
- prowadzenia stomatologicznej dokumentacji medycznej i sprawozdawczej.

Podczas zajęć należy również kształtować u praktykantów nawyki i postawy, jak: życzliwość, otwartość, wrażliwość i cierpliwość, odpowiedzialność, gotowość niesienia pomocy, poszanowanie godności osobistej drugiego człowieka oraz przestrzeganie zasad etyki podczas realizacji zadań. Wskazane jest motywowanie uczniów do ciągłego doskonalenia umiejętności zawodowych oraz korzystania z różnych źródeł informacji z zakresu stomatologii.

Ze względów organizacyjnych dopuszcza się pewne zmiany w programie praktyki zawodowej wynikające ze specjalności poradni stomatologicznej.

Podczas odbywania praktyki uczniowie powinni dokonywać w dzienniczku zapisów dotyczących wykonywanych czynności oraz formułować wnioski wynikające z analizy swoich umiejętności. Opiekun

praktyki potwierdza w dzienniczku praktyki wykonanie zadań i liczbę przepracowanych godzin.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Opiekun praktyki zobowiązany jest do systematycznego sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów. Obserwując pracę uczniów podczas wykonywania określonych zadań zawodowych należy zwracać uwagę na:

- organizację stanowiska pracy,
- dobór metod i środków do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- realizację działań profilaktycznych i leczniczych,
- prowadzenie dokumentacji stomatologicznej,
- aktywność uczniów podczas realizacji zadań zawodowych.

W ocenie końcowej należy uwzględnić: postawę zawodową uczniów, poprawność realizacji zadań, umiejętność łączenia teorii z praktyką oraz współpracę z pacjentem i zespołem stomatologicznym. Wskazane jest, aby każdy uczeń miał możliwość dokonania samooceny własnej pracy.

Na zakończenie praktyki opiekun powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.

Jednostka modułowa 322[02].Z4.02

Prowadzenie edukacji prozdrowotnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zdiagnozować potrzeby pacjentów w zakresie stomatologicznej edukacji zdrowotnej,
- zorganizować miejsce do prowadzenia stomatologicznej edukacji prozdrowotnej,
- zastosować zasady współpracy ze środowiskiem terapeutycznym,
- zastosować zasady komunikowania się w relacjach międzyludzkich,
- podjąć współpracę z lekarzem dentystą oraz pracownikami placówek oświatowych w zakresie profilaktyki stomatologicznej i wychowania prozdrowotnego,
- zaplanować działania edukacyjne z zakresu profilaktyki chorób narządu żucia dla osób w różnym wieku,
- dobrać formy i metody realizacji edukacji zdrowotnej,
- zaprojektować i wykonać pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji zadań z zakresu promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej,
- dobrać środki dydaktyczne do możliwości poznawczych odbiorców,
- poprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki próchnicy zębów, chorób przyzębia oraz błony śluzowej jamy ustnej,
- przeprowadzić instruktaż higieniczno-profilaktyczny dla pacjentów z próchnicą zębów i chorobami przyzębia,
- zorganizować i poprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki i wczesnego leczenia chorób narządu żucia wśród kobiet w ciąży i karmiących,
- zorganizować i poprowadzić zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki i wczesnego leczenia chorób narządu żucia wśród dzieci i młodzieży,
- poprowadzić profilaktykę fluorkową próchnicy zębów w placówkach funkcjonujących w systemie oświaty,
- zorganizować i poprowadzić szkolenie z zakresu profilaktyki i wczesnego leczenia chorób narządu żucia wśród osób dorosłych i w podeszłym wieku,
- udzielić porad z zakresu racjonalnego odżywiania w ramach profilaktyki próchnicy i periodontologii,
- zaplanować i przeprowadzić zajęcia z zakresu stomatologicznej edukacji prozdrowotnej w placówkach ochrony zdrowia i zakładach pracy,
- zaplanować wystawy dotyczące profilaktyki próchnicy zębów, chorób przyzębia i błony śluzowej jamy ustnej,

- podjąć współpracę z instytucjami publikującymi materiały dotyczące higieny stomatologicznej,
- dokonać oceny przeprowadzonych działań edukacyjnych,
- sporządzić dokumentację przeprowadzonych działań z zakresu stomatologicznej edukacji prozdrowotnej,
- posłużyć się specjalistycznymi programami komputerowymi wykorzystywanymi w procesie edukacji prozdrowotnej,
- zastosować zasady etyki,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Rozpoznawanie stomatologicznych potrzeb pacjentów.

Organizowanie miejsca do prowadzenia stomatologicznej edukacji zdrowotnej.

Podejmowanie współpracy w zakresie stomatologicznej edukacji zdrowotnej ze środowiskiem terapeutycznym.

Planowanie działań edukacyjnych z zakresu profilaktyki chorób narządu żucia dla osób w różnym wieku.

Dobieranie form i metod realizacji działań edukacyjnych.

Stosowanie pomocy dydaktycznych.

Prowadzenie instruktażu higieny jamy ustnej.

Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i wczesnego leczenia chorób jamy ustnej.

Udzielanie porad z zakresu racjonalnego odżywiania.

Planowanie i organizowanie wystaw dotyczących profilaktyki chorób narządu żucia.

Ocena i prowadzenie ewidencji realizowanych działań z zakresu edukacji prozdrowotnej.

Posługiwanie się specjalistycznymi programami komputerowymi.

Stosowanie zasad etyki.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest pogłębienie zdobytej wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych w warunkach rzeczywistych, pod kierunkiem opiekuna praktyki. Opiekun powinien: opracować szczegółowy harmonogram praktyki, ukierunkowywać pracę uczniów i jej wykonanie, zachęcać uczniów do twórczego myślenia i kreatywnego rozwiązywania problemów.

Realizacja praktyki zawodowej może odbywać się w gabinetach profilaktyki zdrowotnej w przedszkolach, szkołach, zakładach pracy oraz w gabinetach stomatologicznych różnych specjalności i przychodniach lekarskich.

Po zdiagnozowaniu potrzeb i stomatologicznych problemów zdrowotnych pacjentów, uczniowie powinni zaplanować realizację działań edukacyjnych we współpracy z zespołem terapeutycznym, a następnie wykonywać zadania umożliwiające doskonalenie umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia. W zależności od wieku, środowiska pracy i zamieszkania pacjentów należy umożliwić realizację treści kształcenia z zakresu:

- doboru form i metod realizacji działań edukacyjnych,
- stosowania niezbędnych pomocy dydaktycznych,
- prowadzenia działań z zakresu profilaktyki i wczesnego leczenia chorób jamy ustnej,
- współpracy z instytucjami publikującymi materiały dotyczące higieny stomatologicznej,
- sporządzania dokumentacji przeprowadzonych działań edukacyjnych.

Podczas zajęć należy zwracać uwagę do kształtowania umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów, komunikowania się z otoczeniem i oceny własnych działań. Nauczyciel powinien nadzorować czynności wykonywane przez uczniów, korygować błędy i wskazywać umiejętności, które uczeń powinien doskonalić.

Ze względów organizacyjnych dopuszcza się pewne zmiany w programie praktyki wynikające ze specjalności poradni stomatologicznej.

Uczniowie powinni prowadzić dzienniczek praktyki zawodowej, w którym będą dokonywać zapisów dotyczących wykonywanych czynności oraz formułować wnioski wynikające z analizy swoich umiejętności. Opiekun praktyki potwierdza w dzienniczku wykonanie zadań i liczbę przepracowanych godzin.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Opiekun praktyk zobowiązany jest do systematycznego sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów. Obserwując pracę uczniów podczas wykonywania określonych zadań zawodowych należy zwracać uwagę na:

- organizację pracy,
- relacje z pacjentem i środowiskiem terapeutycznym oraz rozwiązywanie trudnych sytuacji,
- prowadzenie działań edukacyjnych,
- współpracę z placówkami opracowującymi materiały dydaktyczne z zakresu stomatologicznej edukacji zdrowotnej,
- aktywność uczniów podczas realizacji zadań zawodowych.

W ocenie końcowej należy uwzględnić: postawę zawodową uczniów, poprawność realizacji zadań i umiejętność łączenia teorii z praktyką.

Wskazane jest, aby każdy uczeń miał możliwość dokonania samooceny własnej pracy.

Na zakończenie praktyki opiekun powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.